

HACI BEKTAŞ VELÎ

Araştırma Dergisi

Yıl
Year 8

Sayı
Number 21

Bahar
Spring 2002

BİR KÖY BİR ÂŞIK

ÖZET

Dergimizin bu sayısında Ankara'nın Kalecik ilçesine bağlı Avşar Köyü'nden yetişen bir aşığımızı tanıtmak istiyoruz. Bu sayımızda sunduğumuz Halk şairimizin yetiştiği köy, köyün tarihi, sosyal ve kültürel özelliklerini de birlikte vererek onun yetişmesine geleneği sürdürmesine sebep olan çok yönlü olayların sağlıklı anlaşılmasını sağlayacağız. Bu bölümde Halk Şairimizin İsmail Elibol'un hayatı, sanatı ve kişiliği ile ilgili bir yazıyı, yetiştiği köy olan Avşar Köyü ile ilgili bilgilerle birlikte vermeye çalışacağız

ABSTRACT

A poet from the village of Avşar in the township of Kalecik in Ankara is studied. The village where he was grown up, its history, social and cultural characteristics are given to clarify

the series of events that helped him preserve the traditions. İsmail Elibol's life story, artistic value, and personality are dealt with.

Dergimizin bu sayısında Ankara'nın Kalecik ilçesine bağlı Avşar Köyü'nden yetişen bir aşığımızı tanıtmak istiyoruz. Dergimizin bundan önceki sayılarında da benzer bir yolla her sayımızda bir halk şairinin şiirlerini hayatı ve eserleri ile birlikte vermiştik. Bu çalışmaların büyük bir ilgi gördüğünü söylemeliyiz. Gerek üniversitelerde çalışma yapan bilim adamları, gerekse geniş halk kitleleri arasında takdirle karşılanan bu çalışmaları bu sefer daha geniş bir biçimde sunacağız. Bu sayımızda sunduğumuz halk şairimizin yetiştiği köy, köyün tarihi, sosyal ve kültürel özelliklerini de birlikte vererek onun yetişmesine geleneği sürdürmesine sebep olan çok yönlü olayların sağlıklı anlaşılmasını sağlayacağız. Böylece halen Türkiye'de büyük eksikliği görülen köy araştırmalarına gücümüzün yettiği oranında katkıda bulunmayı düşündük. Bu bölümde İsmail Elibol'un hayatı, sanatı ve kişiliği ile ilgili bir yazıyı, yetiştiği köy olan Avşar Köyü ile ilgili bilgilerle birlikte vermeye çalışacağız. Ankara'nın Kalecik İlçesi'ne bağlı Avşar Köyü, Avşarlarla ilgili bilgi ve İsmail Elibol'la ilgili bir araştırmaya yer verdik. Alan araştırmasının büyük bir emek istediği bilinmektedir.

A. AVŞAR KÖYÜ

Yılmaz YEŞİL

Polatlı Sakarya İlköğretim

Okulu Türkçe öğretmeni

Kalecik Ankara'nın eski bir ilçesidir. Kalecik'e bağlı 58 köy vardır. Bunlar: Avşar, Ahmet Adil, Akçataş, Akkaynak, Akkuzulu, Aktepe, Ali Bey, Arkbürk, Bey Kavağı (Halfet), Buğra, Çandır, Çaykara (Babas), Çiftlik, Dağdemir (Avkaz), Demirtaş, Değirmenkaya (Gelbulasın) Elmapınar, Eski Köy, Eşme Dere, Gökçe Ören, Gökdere, Gökçöy, Gümüşpınar (Koramaz), Hacıköy, Hançılı, Hasayaz, Kargın, Karahöyük, Karalar, Kara Tepe, Keklice, Kılçak, Kınık, Kızılkaya, Koyunbaba, Kumartaş, Kuyucak, Mahmutlar, Aşağı Mahmutlar, Samanlık, Yukarı Samanlık, Satılar, Şemseddin, Şeyh Mahmud, Tavşancık, Tilki, Uyurca, Yalım, Yeniçöte, Yeşilöz, Yılanlı, Yurtyenice, Yüzbey'dir. Avşar Köyü Kalecik'e bağlı bu 58 köyden biridir.

Avşar köyü, 70 haneli bir köydür. Resmi kayıtlara göre nüfusu 1000 civarında görünmektedir. Fakat bu yetmiş haneden sadece 12 tanesi sürekli köyde ikamet etmektedir. Köy halkı kendilerinin "Giygel Avşarı" olduklarını ifade etmektedirler. Giygel kelimesinin anlamını ise şu şekilde açıklamaktadırlar: "Giygel, ibadet zamanı temizlen ve eşinle beraber ibadete gel." demektir. Ancak bu düşüncenin doğruluğunun araştırılması gerekmektedir. Çünkü Anadolu'nun bir çok yöresinde ağız

özellikleri sebebiyle aynı telaffuz biçimiyle söylenen "kiğil", "giğil" gibi yerleşim yerleri bulunmaktadır.

Köy halkı kendilerinin soyunun Horasan'dan gelen Oğuz Türkmenlerinden olduğunu belirtmektedir. Köyün kuruluşuyla ilgili elimizde kesin bilgiler olmamakla beraber köy, konar-göçer Türkmenler tarafından kurulmuştur. Eskişehir'den gelen "Cansızlar" adıyla anılan şahıslar köye gelip burada bir süre yerleşip, buraya bir çeşme yaptırmışlardır. Bu çeşme "Cansızlar Oluğu" olarak bilinmektedir. Bu çeşme, köy yolundan köye girerken sağ tarafta "Çalı Baba"nın karşısındaki tepelerin arasındaki derede bulunmaktadır. Bu çeşmeyi yaptıranlar köyün ilk temelini atan kişiler olarak söylenmektedir. Eskişehir'in Sarıkavak, Yeşilyurt, Karatepe köyleriyle Avşar köyü arasında kalan halk ikamet tercihi yapmakta zorlanmış ve muhtelif zamanlarda bu köyler arasında seçim yaparak mekan değiştirmişlerdir. Sarıkavak köyünden gelenlere Güvendikli; Karatepe köyünden gelenlere Karatepeliler lakabı verilmiştir. Tarihi tam olarak bilinmemekle beraber, Ankara'nın Çubuk ilçesine bağlı eski Sarıcalar köyünden gelen Garip Musa Oğulları ve Çorum'dan gelen Telli Bey ve oğulları tarafından da Avşar Köyü'nün kurulduğu söylenmektedir. Köye yerleşen Garip Musa Oğulları'nın Kökeni, Sivas'ın Divriği ilçesi Güneşli köyü mezrasında yatmakta olan Horasan erenlerinden Garip Musa'ya dayanmaktadır. Bu alp erenin Musa Kazım evlatlarının, 12 imamdandır. 7. imamın soyundan geldiği söylenmektedir. İsmail Elibol bir şiirinde soyunu şu dörtlük-

lerle anlatmaktadır:

Ayrılmayız erenlerin yolundan
Kökümüz Türkmen'dir Türkler soyundan
Vazgeçelim dedikodu huyundan
Benim köyüm cennet köyüm merhaba

Xxxxxx

Güller solmuş bülbül boşa ötmeyin
Kökü birdir ayrı yola gitmeyin
İster kabul edin ister etmeyin
Benim neslim inan ol Garib Musa

Bu bilgilerin tamamı Anadolu'nun en büyük ocaklarından biri olan Seyit Garip Musa Sultan Ocağı'nın bağlı bulunduğu köylerle ilgilidir. Eskişehir'deki köylerle Avşar Köyü bu ocağa bağlıdır. Zaman zaman birbirlerine el ele el hakka ilkesi ile bağlı bulunan köylülerin bu köylere gidip gelmeleri tarihte sık rastlanan olaylar arasında yer almaktadır.

Köyü kuran sülaleleri şu şekilde sıralayabiliriz.

1-) Garip Musa Oğulları: Mahmut, Mehmet Ali, Müdür Ali, Zülfikar (şık İsmail Elibol bu sülaleye mensuptur.)

2-) Karatepeliler (Karatepe Köyü'nden gelmişlerdir.): Mülazım, Çolak Ali, Kuruğlak, Mehmet kahyalar, Memo Ağalar

3-) Güvendikliler (Sarıkavak Köyü'nden gelmişlerdir.) Hüseyin, Bayındır, Mehmet, Hasan Acarlar

4-) Çorum'dan gelenler: Telli Bey ve oğulları. Köyün hocası Hüseyin ve kardeşi Mehmet ağalar bu sülaleden gelirler.

Köyü kuran bu dört sülale de Alevi kültürüne ve inancına sahiptirler.

Köy ilkokulunu, Hasanoğlan Köy Enstitüsü orta kısmından ayrılıp köye vekil öğretmen olarak atanan İsmail Elibol 1955 yılında açmıştır. Eğitimci Haydar Tufanla beraber Kargın köyündeki öğrencileri de alarak eğitim öğretim faaliyetlerini yürütmüşlerdir.

Köy halkı yukarıda da ifade ettiğimiz gibi Alevi inancına, kültürüne sahip insanlardır. Köy halkı 48 kez cem yapmaktadırlar. Bu cemnin belirli bir zamanı yoktur. Genellikle Cuma akşamından Cuma akşamına yapılmaktadır. Ancak köy halkı artık belirli bir günün olmadığını, Hak sahibi ne zaman "kurbanım var" derse o gün, yapıldığını, Pazar, Cuma Çarşamba günlerinin Cem'in yapılması için daha makbul olduğunu söylemektedirler. Köy halkına göre Cem'in felsefesi, ahirete mahkeme bırakmadan bütün alacak vereceğin burada halledilip günahsız, temiz olarak gitmektir. Cemler ayrı özel bir yer yapıncaya kadar geniş evlerde yapılırken, 1994 yılından itibaren yapılan cem toplantı merkezinde yapılmaya başlamıştır.

2. Avşar Köyünün Coğrafi Yapısı

Avşar Köyü, Ankara'nın Kalecik ilçesine bağlıdır. Köy Ankara'nın 85 km. doğusunda Ankara-Çankırı karayoluna 2 km. uzaklıkta olup, Azıtepe'nin kuzey yamacına kurulmuştur. Güneyinde Çandır Köyü, güneydoğusunda Gökçeören Köyü, kuzeyinde Elmapınar Köyü, doğusunda Dümbelek Tren İstasyonu ve Kargın Arazisi, batısında Satılar Arazisi ve Çaykara bulunmaktadır.

Avşar Köyünün nüfusu kayıtlara göre 1.000 olmasına rağmen, burada sadece 50 kişi yaşamaktadır. Bu da halkın çoğunluğunun çalışmak amacıyla büyük şehre göçmelerinden kaynaklanmaktadır.

Yüzölçümü 15.000 hektardır. 600 m yükseklikte bir dağ olan Azıtepe'nin çevresi meyilli ve engebeli olmasına rağmen, arazinin büyük bir kısmı ekilebilir, düz ovadır. Ancak kıraç olması ve sulama sisteminin eksikliğinden dolayı sebze ve meyvecilik yapılamamaktadır. Köyde genellikle hububat ekilmektedir. Buğday, arpa, yeşil mercimek, fiğ, nadaslı tarlalarda bostan ekimi (kavun-karpuz), az da olsa bağcılık yapılmaktadır.

Avşar Köyünde koyun, tiftik keçisi, sığır ve kümes hayvanları yetiştirilmektedir.

Avşar Köyü ve civarında çeşitli madenler bulunmaktadır. Köyün doğu yönünde Maden Teknik Arama Enstitüsü tetkiklerde bulunmuş, fakat yeterli bir sonuç alamamıştır.

3. Avşar Köyünün Kültürel Yapısı

a) Giyim

Avşarlı kadınlar eskiden başlarına bir fes giyerler, fesin üstünü ipek veya benzeri bir kumaşla yedi defa dolandırarak başa bir yükseklik kazandırır. Sonra kumaşı çene altından geçirirerek boyunlarına bağlardı. Bu çeşit baş bağlama şekline "börk" adı verilirdi.

İpekten yapılmış sırmalı mintan, altında ipekten veya kumaştan dikilen üç etek, en altında ise ayak bileğine kadar uzanan "bağlamalı don" adı verilen pijama giyilirdi.

Günümüzde Avşarlı kadınlar başlarına eşarp bağlıyorlar, etek boyu diz altında elbise veya etek, üzerine de gömlek, kazak gibi giysiler giyiyorlar.

Avşarlı erkekler ise, eskiden başlarına fes, üzerlerine mintan, altlarına da "zıvga" adı verilen paçaları dar, bacak araları körüklü olan ve paça kısmının üstüne tozluk çekilen giysiyi giyerlerdi. Şimdi ise erkekler şapka, gömlek, ceket, pantolon giyiyorlar.

b) Düğün

Geçmişten günümüze süregelen düğün âdetlerinin bir sistematiği vardır. Bu disiplin içinde Avşar köyündeki düğünler şu şekilde yapılmaktadır:

Düğün evine Perşembe günü bayrak asılarak, komşular bayrak yemeğine çağrılır. "Okuntu" (davetiye) gönderilen misafirlerin gelmesiyle düğün başlamış olur. Düğün evinde halaylar çekilir, diğer yöresel oyunlar (Şekeroğlan, Hüdayda...) oynanır. Akşamları genç kızlar gelinin başında, genç erkekler de damadın başında toplanarak kendi aralarında eğlenirken, ihtiyarlar ise düğün evinin bir odasında toplanıp sohbet edip, türkü söyleyerek eğlenirler.

Pazar günü ise düğün alayı damat evinden kız evine giderek gelini almaya giderler. Gelin arkadaşları tarafından giydirilip, süslenir. Gelin annesi, babası, kardeşleri ve arkadaşlarıyla vedalaşarak ata bindirilir.

Gelin at üzerinde önde, düğün alayı arkada davul-zurna eşliğinde yeni evinin önüne kadar getirilir. Attan indirilen gelin, evin önüne konulmuş olan kapları toplamaya çalışır. Toplayamazsa bu kızın çalışkan olmadığına işaret

kabul edilir. Ayrıca gelin kapıdan girerken kapıya yağ sürülür, bu uygulama gelinin eve rahat girip çıkması, yabancılık çekmemesi için yapılır.

Gelini getiren düğün alayı, düğün sahibi tarafından yemek yedirilerek ağırlanır. Böylece düğün sona erer.

Günümüzde ise köyde yapılan düğünlerde pek bir değişiklik olmamakla birlikte, bayrak Cumartesi günü asılmakta, gelin almada ise at yerine taksi veya traktör kullanılmaktadır. Ancak son yıllarda köy düğünleri azalmıştır. Düğünlerin çoğu Ankara'dan bir düğün salonu tutularak yapılmaktadır.

c) Maniler

Avşar Köyü'nde söylenen manilerin bazıları şöyledir:

Maniciyim ezelden
Gönlüm geçmez güzelden
Gönlümün gözü çıksın
Sevmeseydim ezelden

Ben bir küçük makasım
Açtım yarın yakasın
Aldın yarı elinden
Pencereden bakasın

Mani bilirim atmış
Karanfile gül katmış
Benim sevdiğim oğlan
Kuru yerlerde yatmış
Maniye maraz derler
Güzele kiraz derler
Her kime derdim yansam
Yana yana gez derler

İnce kaşların ince
Soğanın zarı gibi
Yarım beni erittin

Dağların karı gibi

Ben bir küçük cezveyim
Yar elinde hazneyim
Verin benim yarimi
Mahlenizde gezmeyim

Karşıda oturanlar
Derdimi arttıranlar
Bana bir öğüt verin
Sevdadan kurtulanlar

d) Oyunlar

Avşar Köyünde çocuklar genellikle saklambaç, körebe, çinçan, sekerek... gibi oyunlar oynarken gençler arasında ise köse oyunu yaygın olarak oynanır. Bu oyun şöyledir: Köyün bütün genç erkekleri bir araya gelir. İçlerinden biri köse, biri Arap, ikisi de gelin olup kadın k. yafeti giyerler. Köseye çan, zil takılır. Arap'ta boyanır. Bu şekilde gençler köydeki tüm evleri dolaşarak her evin önünde oyun oynarlar. Oyun bitince hep bir ağızdan:

"Kösem öldü diyemedim
Çiğ yumurta soyamadım
Ben Köseme kıyamadım
Kalk gidelim Kara Kösem"
diye seslenirler. Ev sahibi dışarıya çağrılır.

"Beri bak ağa,
Yağ verenin oğlu, bulgur verenin kızı olsun.

Hiç vermeyenin kapısı kilitli kalsın."
diyerek isteklerini ev sahibine bildirirler. Ev sahibi istenilen şeylerden sadece birini verir. Bu şekilde bütün köy dolaşılır, toplanan yiyeceklerle yemekler yaparak, gençler sabaha kadar eğlenir.

e) Yemek

Avşar köyü orta Anadolu'da mutfağının bütün özelliklerini taşımaktadır. Eskiden beri Avşar köyünde yapılagelen bir yemek vardır. Malak yemeğinin yapışı şöyledir:

Tencereye su koyularak kaynatılır. Kaynayan suya, suyun ölçüsüne göre, bir miktar un atılır, karıştırılarak hamur haline getirilir. Hamur tencerede piştikten sonra ateşten alınır. Diğer yandan bir tavada yağ eritilir. Eriyen yağ pekmezle karıştırılır. Hamur tencereden alınarak tabaklara konur. Yağ pekmez karışımı hamurun üstüne dökülür, Sıcak olarak servis yapılır.

f) Köydeki Ziyaret Yerleri:

a-) Çalı Baba:

Köye giriş yolu üzerinde sol tarafta bulunan Çalı Baba, dilek tutanların bez bağladıkları bir ağaçtır. Daha önce yeşilken tarlalara atılan zirai ilaçlar yüzünden kurumuştur. Çalı Baba hakkında kesin olarak bir şey bilinmemektedir. Yaptığımız araştırma sırasında köylülerin bize anlattıkları inanişe göre; köy kurulmadan önce buradan geçen Horasan erenlerinden birinin atı tökezleyip burada düşmüş, yanındaki

ler buraya bir işaret bir anı olsun diye, oraya bir ağaç dikmişler ondan sonra büyüyünce insanlar bez bağlamaya onun aracılığıyla bir şeyler dilemeye başlamışlardır.

b-) Dolamaç Tekke:

Köyün güney batısında yer alan Azı Tepesi'nin dibinde derenin içinde bulunan üç tane yatırın bulunduğu bir tekke'dir. Tekkeyi ziyarete gitmek istediğimizde köylüler bize: "Hiç yolunun izinin olmadığını gitmenin çok zor olduğunu ifade ettiler. Yine köylülerden aldığımız bilgiye göre genelde bahar ve yaz aylarında tekkeye ziyarete gidilmektedir.

c-) Azı Tepesi:

Köyün güney batısında yer alır. Üç dört köyün ortasında bulunur. Avşar köyüyle beraber çevre köyler de burayı ziyarete çıkmaktadır. Tepenin doruğunda bir yatır bir mezar taşı bulunmaktadır. Hakkında kimse bir şey bilmemektedir. Sıklıkla ziyarete gidilmektedir.

AVŞAR ADI, AVŞARLARIN DAĞILIŞI VE DAĞILIŞINI ETKİLEYEN OLAYLAR

Doç. Dr. Enver Aydın KOLUKISA

G.Ü. Gazi Eğt. Fak. Öğr.Üy.

ÖZET

Avşarlar, bir Türk boyudur. Türklerin ulaştığı her sahada; Orta Asya, İran, Afganistan, Suriye, Libya (Trablus) ve Anadolu'da izlerine rastlamak mümkündür.

Türkiye'de bir çok yerde Avşarlar yaşamaktadır.

ABSTRACT

Avşar tribe is one of the leading Turkish groups. In the course of time, they settled in different regions of Iran, Syria and Anatolia.

There are a lot of settlements in Turkey, where a lot of Avşar people live.

Sunuş

Avşarlar, bir Türk boyudur. Türklerin ulaştığı her sahada; Orta Asya, İran, Afganistan, Suriye, Libya (Trablus) ve Anadolu'da izlerine rastlamak mümkündür.

Türk tarihi boyunca Türk Devletleri'nin (Safevi, Akkoyunlu, Memlük, Ka-

raman) kurulması ve Anadolu'nun Türkleşmesinde ve gelişmesinde önemli rolleri olmuştur.

Tarihleri boyunca, çeşitli siyasi çalkantılar içerisinde yer almasına rağmen, adını ve geleneklerini yaşatarak günümüze ulaştıran Türk boylarının başında gelir.

Anadolu'nun her köşesinde 40 tan fazla Avşar adını taşıyan köy bulunmaktadır.

Avşar İsmi ve İlk Yurtları

Avşar, Oğuzların 24 boyundan birine verilen isimdir. Bozokların Yıldız Han Oğulları koluna bağlıdır. Boyun adı Anadolu'da daha çok Avşar, İran'da ise Afşar olarak telaffuz edilmektedir. Kaşgarlı Mahmut'un Divanü Lügat-it Türk isimli eserinde 22 Oğuz boyu listesinde "Afşar" olarak geçmektedir. Bugün İran'da bu boya mensup oymak ve köylüler de boylarının adını aynı şekilde, yani "Afşar" olarak söylemektedirler.

Afşar adının ne anlama geldiği kesin olarak bilinmemekle beraber, F. Sümer XIV. Yüzyıl başında yaşamış olan Reşidüddin'e ait esere dayanarak "Çevik, ava meraklı" anlamına geldiğini yazmaktadır!

Oğuzların, İslamiyet'ten önceki tarihlerine dair rivayetlerde Avşar ile ilgili herhangi bir bilgi yoktur. Ancak; İslamiyet'ten önceki devirde hükümdar çıkarmış beş boydan biri olduğu bilinir. Diğer boylar; Kayı, Eymür, Yazır ve Beğdili boylarıdır.

Büyük göçlerden önce, Avşarların Orta Asya'nın neresinde yaşadıkları konusunda farklı bilgiler vardır.

Kaşgarlı Mahmut'a göre; Sir-i Derya bölgesi ile onun kuzeyinde yaşayan oğuz boylarının bir kısmı, toprağa bağlanarak şehir ve köyler kurdular. "Yatuk" adı verilen bu çiftçi ve tüccar Oğuzlardan bir kısmı Avşarlardı. X.yy Coğrafyacılarından El. Makdisi'nin Türk sınır boylarında Afşar adlı bir köyden bahsetmesi de buna delildir. F. Sümer de yukarıdaki bilgileri teyit etmektedir. Ona göre; Avşarların da içerisinde bulunduğu kalabalık Oğuz grupları, Seyhun ırmağı boylarında ve hattâ Mangışlak ve Balkan bölgelerinde (Türkmenistan'ın batısında) yaşamaktaydı.

Avşarların, Büyük Selçuklu Devleti'nin kurulmasından önce, öbür Oğuz boyları ile birlikte Kıpçak Çölü'nde (Deşt-i Kıpçak'ta) yaşadıklarını belirten kaynaklarda vardır. Daha çok Arap ve İran kaynaklarında geçen Kıpçak Çölü (Deşt-i Kıpçak);Güneyde Balkaş Gölü, Doğuda İrtiş Irmağı, Batıda ise Dinyeper Irmağına kadar uzanan, büyük ölçüde bugünkü kazak bozkırlarını içerisine alan geniş sahaya denmektedir.

Selçuklu Hanedanının büyük siyasi başarıları, daha sonraları Karahıtaylar'ın Türkistan'a hakimiyet kurmaları, Oğuz boylarının ana yurtlarından kopup Orta doğu ülkelerine, özellikle İran ve Anadolu'ya doğru göç etmelerine sebep olmuştur.

İran'da Avşarlar

Hiç şüphe yok ki, Avşarların diğer bir yurduda İran'dır. Moğolların baskısı sonucu ana yurtlarını terk eden Avşarların büyük bir bölümü, bugünkü güney Azerbaycan'daki Huzistan bölgesine yerleşmiştir(1135/1136). Daha son-

raları burada bir beylik kurmuşlardır(1155).

Afşarların, tarih sahnesinde en etkili olduğu dönem Safevi Devleti zamanına rastlar. İtimat telkin eden bir kuvvet olarak Şah İsmail tarafından İran sınırını korumak maksadıyla, kısmen Horasan eyaletine yerleştirilmişlerdir. Bunlardan Kırklı adlı Avşar boyuna mensup İmamkuliioğlu Nadir Şah gösterdiği siyasi çeviklik ve kabiliyet üzerine 1735/6 tarihinde, Safevi hanedanlığına son vererek, kendisini İran hükümdarı ilân etmiştir. Bir aralık Hindistan'ı da fethederek, doğunun adeta büyük imparatoru mertebesine erişmiştir. Basit bir aile çocuğu olmasına rağmen, müteşebbis bir yaratılışa sahipti. Zamanın bir nevi inkılapçısı olmuştu. Değerleri hiç bir zaman unutulmayacak olan, başlıca hizmetleri arasında, mezhep ihtilaflarını kaldırmak, Türkiye ile dostluk ve kardeşlik bağını kurmak vardır. Ölümü üzerine İran tahtı Kaçar Türkleri sülalesine geçmiştir.

Nadir Şah döneminde İran İmparatorluğu'nun bu kadar genişlemesi, Avşarların da çeşitli bölgelere savrulmasına sebep olmuştur. Afganistan'da yaşayan Avşarların, Kâbil seferi sırasında Nadir Şah'ın ordusunu korumak amacıyla geride bırakılan Afşar askerlerinin torunları oldukları bilinmektedir.

İran'da da Avşarların yayıldıkları alan çok geniştir. Adacıklar halinde serpildikleri bölgeler, ana çizgileriyle şu şekilde belirlenebilir: Urmiye Gölünün kuzey batı kıyıları; Hamse eyaletinin güney kısmı, Hemedan ve Kirmanşah eyaletinin sınır bölgeleri, Bocnurd'la Kuşan'ın güney çevresindeki Sebzevar

ile Nişabur arası, Cumey'in kuzeyi ve Kirman'ın güneyi yoğun olarak yaşadıkları yerler olarak gösterilebilir.

Birbirinden uzak bölgelerde adacıklar halinde topluluk kurarak yaşayan İran Avşarları, Türklüklerini korumalarına rağmen, siyasi bir nüfuz oluşturabilecek durumda değillerdir. Hayat tarzlarını göçebe olarak sürdürdükleri için, daha ziyade dağlık alanlarda yaşamayı tercih etmişlerdir.

Anadolu'da Avşarlar

Avşarların, sadece "Avşar" adını taşıyan 40'tan fazla köy isimlerine bakıldığında, Anadolu'nun her tarafına dağılmış olduklarını anlamak mümkündür.

XV. ve XVI. yy. Osmanlı tahrir defterinde Avşarlara ait bir çok yer adı geçmektedir. Bu yer adları, Avşarların sayı bakımından Kayılar'dan sonra ikinci sırada yer aldığını göstermektedir. Bu da Avşarların Anadolu'nun bir Türk yurdu haline gelmesinde, Kayı ve Kınık boyları gibi birinci derecede rol üstlendiklerini kesin bir şekilde kanıtlamaktadır.

Anadoludaki Avşarların hangi tarihlerde ve neden yerleştiklerini anlayabilmek için, oldukça karışık siyasi olaylara, zor geçen hayat tarzlarına ve çok önem verdikleri kültürlerine bakmak gerekir.

Malazgirt Savaşı'nı (1071) takiben Anadolu'ya göç eden Türkmenler arasında, çok sayıda Avşarlar da vardır. Bunların çoğu Anadolu'nun uç bölgelerine yerleştirilmişlerdir. Bu dönemde oldukça güçlü olan Anadolu Selçuklu Devleti, kendisinden olmayan Türk boylarını parçalayarak uç bölgelerine dağıtma politikasını izlediğinden, Av-

şarlar da küçük topluluklar halinde değişik yörelere dağıtılmışlar ve genellikle siyasi bir rol oynayamamışlardır. Buna rağmen Konya ve İçel yörelerinde yaşayan Avşarlar aynı soydan gelen Karamanlılar'ın devlet kurmalarına yardımcı olmuşlardır. Günümüzde kuzeyde Kastamonu ve Bolu'dan başlayıp, Muğla, Isparta ve Antalya'ya kadar uzanan bölgelerde yaşayan Avşarlar, uç Avşarlarının torunlarıdır.

Avşar adını günümüze kadar sürdüren ve Osmanlı, özellikle de İran tarihinde etkin rol oynayan Afşarlar Moğol istilası (13.yüzyıl) sonucunda kuzey Suriye'ye ve Güney Doğu Anadolu Bölgesi'ne Türkmenler ile birlikte göç eden Avşarlardır. Avşarların yoğun olarak yerleştiği yerler; Halep, Antep ve Antakya yöreleridir. Türkiye'de ve İran'da Avşar oymaklarının hemen hemen hepsi, orta ve batı Anadolu'daki bazı küçük oymaklar hariç bu koldan ayrılmıştır.

XVI. ve XVIII. Yüzyıllarda özellikle Halep çevresindeki Avşarların büyük bir bölümü İran'a göç etmiştir. Akkoyunlu ve Safevi Devletlerini Türk göçebe teşekküllerine bağlı olarak geliştikleri bilinmektedir. Hatta, Avşarlar zamanla bu devletleri yönetir duruma yükselmişlerdir.

Avşarların İran'a göç etmelerindeki asıl sebebi kültürlerinde aramak gerekir. Özellikle İran'daki devlet yöneticilerinin ve halkın Türkçe konuşmaları bunların başında gelir. Avşarlar, bu devleti yabancı bir devlet olarak kabul etmemiş, tam aksine kendi devletleri olarak bilmişlerdir.

Avşarlar 1865 de Fırka-i Islahiyye

kuvvetleri gelinceye kadar, güçlü bir boy olarak varlıklarını sürdürdüler.

Başlıca Avşar kolları şu şekilde dağılmıştır.

Dulkadirli Avşarları, Kuzey Suriye Avşarlarının bir kolu olup, Maraş, Kars ve Bozok yörelerinde yaşamışlardır.

Yeni il Avşarları, Yeni il Türkmenleri adı verilen Türkmen topluluğu içerisinde yer alan Avşarlardır. Bunlar Sivas ve Gürün arasında yaşamışlardır. Bunlardan Bidil Avşarı Yeni İl Türkmenlerinin dağılmaları üzerine batıya göç etmiş ve Ankara'nın Balâ ilçesi içerisinde yurt edinmiştir.

Sis (Kozan) Avşarları, Suriye'de ana koldan ayrılarak gelen Avşarlardır. Memlüklerin Adana'ya seferi sırasında (1375) gelip yerleşmişlerdir. Çiftçilikle uğraşmışlardır.

Recep Oğulları, XVI. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren Zamantı Irmağı boylarına yaylaya çıktıkları bilinmektedir. O zamanlar kışlak olarak da Halep'i seçmişlerdir. Ancak; XVIII. Yüzyıldan itibaren kışlak olarak Çukurova'ya, Ceyhan Irmağı kıyılarına gitmeye başlamışlardır. Recep Oğulları, 1687 yılında Avusturya'ya yapılan sefere çağrılmış ve 1690 yılında bu sefere katılmışlardır.

Osmanlı devleti, zaman zaman ortaya çıkan yaylaların paylaşılmasından doğan karşılıklar üzerine iç düzeni sağlamak amacıyla, birkaç defa (1691, 1703 ve 1856 yıllarında) Rakka'ya sürerek yerleşik düzene zorlamış, Ancak; bu isteğe uymamışlardır. Rakka o dönemde göçer evli Türkmenlerin kışlarını geçirdikleri, yazları ise Anadolu'da bir çok yaylada yaladıkları bir

sistem içinde önemli bir yere sahiptir.

Nihayet; Osmanlı Devleti 1865 yılında, Fırka-i Islahiye adında bir kuvveti Çukurova'ya Avşarların üzerine gönderdi. Avşarlar bu durum karşısında yaylalara yerleşmek istediklerini bildirdiler. Ancak; Uzunyayla'ya geldiklerinde buralara Çerkezlerin yerleştirilmiş olduğunu gördüler. Çaresiz olarak bir kısmı Kayseri'nin verimsiz köşeleri olarak bilinen Sarız, Pınarbaşı ve Tomarza ilçelerine yerleşmek zorunda kaldılar. Bugün söz konusu edilen ilçelerde 90 a yakın Avşar köyü bulunmaktadır. Geleneklerini unutmamışlardır. Ancak; fakir bir hayat sürdürmektedirler.

Kars yöresinde Şii Avşarlara rastlamak mümkündür. Bunlar; İran'daki Urmıye yöresinden gelmiş olmalıdır. Özellikle birbiri peşi sıra çıkan 93 Harbi (1877/78), 1. Dünya Savaşı yıllarında Kars yöresindeki bu Avşarların bir kısmının Ankara, Kırşehir ve çevresindeki bölgelere yerleşmişlerdir.

Anadolu'da Avşar Adı taşıyan Köyler

- 1- Afşar Afyon Dinar
- 2- Avşar" Amasya Merkez ilçe
- 3- Afşar Ankara Bala
- 4- Avşarlar Ankara Çamlidere
- 5- Avşar Ankara Güdül
- 6- Avşar Ankara Kalecik
- 7- Avşar Ankara Polatlı
- 8- Avşar Antalya Elmalı
- 9- Avşar Aydın Söke
- 10- Afşar Bolu Merkez ilçe
- 11- Afşartarakçı Bolu Gerede
- 12- Afşar Bolu Mengen
- 13- Afşar Bursa Yenişehir
- 14- Afşar Çankırı Çerkeş

- 15- Avşar Çorum Kargı
 16- Avşarözü Erzincan Refahiye
 17- Afşar Isparta Gelendost
 18- Afşar Kastamonu Şenpazar
 19- Afşargüney Kastamonu Küre
 20- Afşarımam Kastamonu Küre
 21- Afşarpotuklu Kayseri Pınarbaşı
 22- Avşarsöğütlü Kayseri Pınarbaşı
 23- Afşar Konya Çumra
 24- Afşar Konya Taşkent
 25- Afşar Kütahya Çavdarhisar
 26- Afşar Manisa Salihli
 27- Avşar Manisa Soma
 28- Afşar K.Maraş Merkez ilçe
 29- Avşarlı K.Maraş Pazarcık
 30- Avşar Muğla Milas
 31- Avşar Sivas Akıncılar
 32- Avşara Sivas Divriği
 33- Avşar Sivas İmranlı
 34- Avşarören Sivas Kangal
 35- Avşar Sivas Zora
 36- Avşar Tekirdağ Merkezilçe
 37- Avşarağzı Tokat Merkezilçe
 38- Avşaralanı Yozgat Çayıralan ilçesi
 39- Afşar Zonguldak Eflahiye
 40- Afşar Aksaray Ağaçören

Kaynaklar

- Gündüz, T; 1997, Anadolu'da Türkmen Aşiretleri, Bilge Yayınları /Ankara
 Mahmut, K; 1985, Divanü Lügat-it Türk, cilt 1.Çeviren Besim Atalay /Ankara
 Sümer, F; 1980, Oğuzlar (Türkmenler), Tarihleri, Boy Teşkilatı, Destanları /Ankara
 -----1987, Ana Britanica, cilt 3, Ana Yayıncılık, A.Ş /İstanbul
 -----1946, İnönü Ansiklopedisi, M.E.Basimevi /İstanbul

- 1991,İslam Ansiklopedisi, cilt 4,Türkiye Diyanet Vakfı Vakıf Yayınları İstanbul
 -----1976, Türk Dünyası El Kitabı, Kürk Kültürünü Araştırma Enstitüsü /Ankara

İSMAİL ELİBOL'UN HAYATI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ

Fadime ASLAN

Üsküdar Lisesi Edebiyat Öğr.

1. HAYATI

a) Ailesi ve Doğumu

İsmail Elibol 1930 yılında şimdiki adıyla Altınova diye anılan Eski Saracalar çiftliğinde doğdu.

Garip Musa'nın evlatlarından olan İsmail Elibol'un ataları, Sivas'ın Divriği ilçesine bağlı Güneş Köyü sınırları içerisinde (eski adlarıyla. Dede Köyü, Alan, Aşudu) diye anılan yerde yatmaktadır. Garip Musa 14. yy. Horasan Erenlerinden 7. İmam Musa Kazım'ın oğlu, İbrahim Sani'nin yedinci göbekten torunudur. Anadolu'daki birçok il, ilçe ve yerleşim alanında Seyyid Garip Musa Sultan bağluları bulunmaktadır. Avşar Köyü de Ankara ve Eskişehir yöresindeki bağlı Türkmen oymakları, oba ve

köylerinden biridir. Yapılan Araştırmalar Seyyid Garip Musa Sultan'ın hangi Türkmen oymakları ve Anadolu'daki hangi bölgelerdeki köyler üzerinde manevi etkisi olduğunu henüz ortaya koyamamıştır. Ancak Anadolu Selçuklu Devleti'nin zayıfladığı Osmanlı Devletinin kurulduğu dönemlerde Sival Divriği Alan Mezrası'nda yerleştiği bilinmektedir. Mezra ve çevresindeki bir çok arazinin Seyyit Garip Musa'ya vakf edildiği ve vakfının da Osmanlı Devleti Tarafından "Müstesna Vakıf" ilan edildiği Osmanlı Arşiv belgeleri ile alinen elinde bulunan ferman ve berat-lardan anlaşılmaktadır. Halk Şairi İsmail Elibol'un Seyyit Garip Musa Sultan'a bağlılığı "Yol Evlatlığı" biçimindedir.

İsmail Elibol "Turnalar" isimli şiirinde, Ceddinin Sivas'ta medfûn olduğunu söyleyerek turnalarla onlara selam göndermektedir.

"Sarmaz mısın gönüldeki yarayı
Turnam sever isen Kadir Mevla'yı
Sivas'tadır ceddin Garip Musa'yı
Bir de benden niyaz edin turnalar"

İsmail Elibol'un babasının adı Mehmet, annesinin adı Yüzük'tür.

Abidin, Mustafa, Hasan, İbrahim, Fadik, Zeynep, Yeter, Elif olmak üzere toplam dokuz kardeşlerdir. (Beş Erkek, dört kız kardeş)

Evli ve beş erkek çocuğu olan Elibol'un eşinin adı Satı, çocuklarının isimleri ise; Zeynel, Ali, Veli, Cemal ve Kemâl'dir.

Yetmiş bir yaşında olan Elibol'un Hazal, Fırat, Sevgi, Ezgi, Deniz, Dilan,

Eylül isimlerinde yedi torunu bulunmaktadır. Şiirlerinden bir kısmı iyi bir aile babası olarak çocuklarına, gelinlerine ve torunlarına karşı duyduğu sevgiyi dile getirir. Aşağıya aldığımız parça torunları yüzünden büyük şehre gelmenin yarattığı sıla özlemini dile getirir.

GURBET

Ne diyeyim Ali'm ile Suna'ya
Yüce dağlar geldi girdi araya
Hazal, Fırat için geldik buraya
Ne yaman zor imiş gurbet elleri

Burcu burcu kokar vatanım elim
Sevgi, Sevda, Ezgi benim Zeynel'im
Yağar yağmurlarım, akar sellerim
Ne yaman zor imiş gurbet elleri

Kemal'i, Döne'yi arar gözlerim
Olca, Mügüş, Veli'm sizi özlerim
Kör olsun gurbet senin gözlerin
Ne yaman zor imiş gurbet elleri

Cemal'im yoldadır yoldaşın Ali
Benden selam eylen ey seher yeli
İsmail'im der ki olmuşum deli
Ne yaman zor imiş gurbet elleri.

b) Eğitimi

İsmail Elibol, ilkokul dördüncü sınıfa kadar Avşar Köyünde, Haydar Tufan İlkokul'unda okur. Daha sonra Çandır Nahiyesine giderek, ilkokulu orada tamamlar. 1946 yılında Hasanoğlan Köy Enstitüsü'ne kayıt yaptırır. 496 numaralı ortaokul üçüncü sınıf öğrencisi İsmail Elibol, amcasının kızı Satı Hanımla evlendirilir. Yatılı okullarda öğrenci iken evlenmenin yasak olduğunu bil-

mesine rağmen evlenen Elibol, zaman içerisinde evli olduğunun anlaşılması üzerine tazminat ödeyerek okuldan ayrılmak zorunda kalır. Böylece Elibol'un öğrenim hayatı yarım kalmış olur.

c) Askerliği

İsmail Elibol vatani görevini yapmak üzere önce Afyon Emirdağ'a gitmiş daha sonra Ankara'nın Etimesgut ilçesinde tamamlamıştır.. Sıla özlemini dile getiren aşığıya aldığımız şiir geleneksel Türk halk şiirinde karşılıklı konuşma tarzında yazılmış başarılı örnekler arasında yer almaktadır. Aşık Kerem'in, Köroğlu'nun benzer şiirleri ile karşılaştırılarak sanatçının şiir gücü hakkında bir fikir elde edilebilir. Şairimiz, bu şiiri askerlik görevini yapmak üzere Afyon Emirdağ'a gittiği sırada karşılaştığı bir Türkmen kızı ile yaptığı konuşmadan ilham alarak yazmıştır.

-Askerde Bir Kız ile Karşılaşma-

Elibol:

Şu dağların başı ne yaman yüce
Sekiz gün yolum var gündüzle gece
Bir sualim vardır gitmesin güce
Söyle güzel bu ellere ne denir.

Kız:

Aşık geldiğinde o çamlı beller
Açılmadı daha tomurcuk güller
Asker burasına Emirdağ derler
Var git garip oğlan sılana doğru

Elibol:

Emirdağ'ı derler geldik eline
Bir evliya yatmış çamlı beline
Kurban olam güzel tatlı diline

Bir sualim daha vardır ey güzel

Kız:

Nedir asker derdin ben de bileyim
Mendil alıp göz yaşların sileyim
Yoksa peşin sıra ben de geleyim
Var git garip oğlan sılana doğru

Elibol:

Sizler benim anam hemi de bacım
Döküldü başımda kalmadı saçım
Eyledim bir hata affeyle suçum
Bir kaşı karaya benzettin güzel

Kız:

Varol aşık Mevla sana eş olsun
Ayırmanın iki gözü kör olsun
Türkmen kızı diler canın sağ olsun
Var git garip oğlan sılana doğru

d) Memuriyeti

1953 yılında, askerden döndükten sonra, köyünde vekil öğretmenlik yapmaya başlar. Başka bir köye tayin edilmesi üzerine vekil öğretmenlik görevinden ayrılır. 1960 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinin Kardiyoloji Kliniğinin laboratuvarında çalışmaya başlar. Bu işe yirmi yılını veren Elibol, 20 Kasım 1980 yılında emekliye ayrılır.

Köyünü her şeyden çok seven Elibol, yaz aylarını Avşar Köyünde bağ, bahçe işleriyle, çiftçilikle uğraşarak, şiir yazarak değerlendirmektedir.

e) Aşıklığa Geçişi:

Bilindiği gibi Aşık edebiyatının menşei, Türklerin tarih sahnesine çıktıkları günden, İslamiyet'i kabul ettikleri asra, oradan da günümüze kadar

uzanır. İsmail Elibol'un bu gelenekle ilişkisi ve bu ilişkisinin önemini tam olarak kavrayabilmek için geleneğin tarihsel değişimine kısa bir göz atalım.

Aşık Edebiyatının temelini teşkil eden, ozanlara ait ilk bilgiler M.Ö. 5. yy. da yaşayan Hunlara aittir. Latin kaynaklarından öğrenilen bilgilere göre; Atilla'nın ordusundan başlayarak hükümdarın yanı başında, ordunun en ön saflarında ozanları görüyoruz. Ozanlar askerlere kahramanlık şiirleri söyleyerek, onları motive ediyor, orduyu savaşta hazırlıyorlardı.¹

Çeşitli Türk boyları tarafından, şaman, kam, oyun, baksı, bahşi gibi değişik isimlerle anılan ozanlar, sihirbazlık, şairlik, musikişinaslık, hekimlik gibi pek çok vazifeyi üstlenmişlerdir.

Muhtelif zaman ve mekanlarda ozanlara verilen önem, ozanın kıyafetleri, kullandıkları musikî aletleri değişmesine rağmen, Gök Tanrı'ya kurban kesmek, ölünün ruhunu yerin dibine göndermek, kötü cinler tarafından gelen hastalıkları, ölümleri önlemek, bazı ölümlerin ruhlarını gökyüzüne yollamak, onların hatıralarını yaşatmak gibi vazifeleri değişmiyordu.

Ayrıca ozanlar "yuğ" adı verilen ölüm merasimlerinde, "sığır" adı verilen av törenlerinde ve "şölen" denilen genel ziyafetler sırasında yapılan ayinlerde, kopuz eşliğinde coşkulu şiirler söylemişlerdir. Bu şiirler, Türk şiirinin, en eski örneklerini oluşturmaktadır.

Bu şekilde pek çok olağanüstü özelliği bünyesinde toplayan, halk arasında özel bir yere sahip olan Şamanların da Şaman olabilmeleri için bir hazırlık evresinden geçmeleri gerekmektedir.

Türkler ve Moğollar arasında üç yolla şaman olunmaktadır.

1. Kişinin kendi isteği olmaksızın, kendiliğinden gelen davetle,

2. Şamanlık mesleğinin babadan oğula geçmesi ile

3. Kişinin kendi isteği ile (bunun için öncelikle yaşlı şamanların ve ruhların eğitiminden geçmesi gerekmektedir.)

Aşıklık geleneğinin ilk halkasını oluşturan Şaman olma geleneği de rüya motifiyle başlar.

Bir genç, ölü bir şamanın ruhu ya da ruhları tarafından şaman olmaya davet edilir. Böyle bir davetle karşılaşan genç, psikolojik kriz geçirir; dalgınlaşır, yalnız kalmak ister. Sık sık şuurunu kaybeder. Gençin ruhu, uyurken vücudundan ayrılır; kutsal ruhlar, yarı tanrı ya da tanrılarla buluşmaya gider. Şaman aday ruhu, bu kutsal ruh veya tanrılar tarafından eğitilir. Şaman bu yolla yeni hayatında kendisi için gerekli olan bilgileri, Şaman tekniklerini öğrenir.²

Şamanlığa erişme ayinlerini, rüya motifine bağlayan açık delillerden biri de, şamanların esrarengeiz seyahatlerinde, dışı ruhlarla tanışmalarıdır. Buradaki dışı ruh motifini, aşıklık geleneğindeki genç kız motifinin ilk şekli olarak değerlendirebiliriz.

Bir Goldi Şamanı, koruyucu dışı ruh ile tanışmasını şöyle anlatmaktadır. "Hastaydım, yatağımda uyurken bir ruh bana yaklaştı. Güzel, ince bir kadındı. Yüzü ve giyimi bizim Gold kadınlarımız gibi idi. Dışı ruh bana şöyle dedi:

- Ben şaman atalarından Ayami, onlara şamanlığı öğrettim. Şimdi de sana

öğreteceğim, şaman olacaksın. Sana yardımcı ruhlar vereceğim, onların yardımı ile iyileşeceksin. Sana bilmen gereken her şeyi öğreteceğim."¹³

Genç, bu rüyadan sonra uzunca bir süre kendine gelemmez. Ağzından köpüklü sular gelen şaman adayını uyanıdırabilmek için, şaman davuluna veya tamburun teline üç defa vurulur. Bu sesi duyan genç, gözlerini açarak trans halinden kurtulur. Bu rüyadan sonra şamanlar, yedinci kutsal gökte yaşayan ilahi eşleriyle sık sık görüşürler. Onlardan şamanlığa dair yeni bilgiler öğrenirler. Aşıklık geleneği bu geleneğin devamı gibidir.

Aşıklık geleneğinde ise; kendisinde aşıklık yeteneği olan bir genç, maddi ve manevi açıdan çok yorgun, üzgün, mutsuz, sıkıntılı olduğu bir zamanda, mezarlık, çeşme başı, kaya dibi, ağaç altı gibi bir yerde uyuyakalır. Rüyasında Peygamber Efendimizi, Hızır Peygamberi, üçler-yediler-kırkları, üç derişi, bir piri, sadece yaşlı bir kadını, yaşlı bir erkeği ya da genç bir kızı görür. Kutsal kişiler çeşitlilik göstermesine rağmen, rolleri aynıdır. Bu kişilerden herhangi birinin veya bir kaçının kendisine uzattığı badeyi içer. "Bade" hakkında çeşitli görüşler vardır. Badenin su, şerbet, tuzlu su veya şarap olduğu söylenir. Şarabın İslamiyet'te yasak edilmiş olmasından dolayı, kişiye bir "demet kırmızı gül" uzatıldığı şeklinde de rivayetler vardır. Badeyi içen aşık adayı, sanki kor yutmuş gibi yanmaya başlar. Kendinden geçer, düşer bayılır. Ağzından köpüklü sular, kanlar gelir. Bu halde 3, 5, 7 gün kalır. Çevresindeki insanlar onun deli olduğunu düşün-

meye başlarlar. Bir kadın veya erkeğin sazın tellerine dokunmasıyla, gözlerini açar. Sazı eline alır ve rüyasında kendine verilmiş olan mahlasla şiirler söylemeye başlar. Rüyada bir sevgiliyi göreyerek aşık olma motifi bütün dünya edebiyatında ve ilkel kabilelerin ayini törenlerinde görülmekle beraber kompleks rüya motifi Türk aşık edebiyatına has bir motiftir. Çünkü bu rüyaların ortaya çıkışları kadar muhtevaları da diğer kültürlerinkinden farklıdır. Rüyaı gören kişi bir sevgiliye sahip olma yanında, Tanrı aşkına ulaşmak için gerekli bilgi erkan ve usulleri saz şairi vasıflarını da rüyada kazanır. Âşık Edebiyatında sade kişilikten sanatçı kişiliğe geçişte⁴ önemli bir merhale olan rüya motifi Elibol'un hayatında da önemli bir yer tutar. İsmail Elibol'da aşıklık geleneğine uygun olarak yatılı okuldan uzaklaştırılıp, bir daha okula gidemeyecek olmanın acısıyla yanıp tutuşurken bir gece rüya görür.

Elibol'un ifadesine göre, tanımadığı bir kişi onu, çimenlik bir arazide, bir çeşme başında kendi aralarında konuşan üç kişinin yanına götürür. İçlerinden biri, badesini dolu olarak verelim der. Diğer ise, kaldıramaz yarım verelim der. Üçüncü zat, eline bir koku dökererek, Elibol'a koklatır. Elibol, tarifi imkansız bu güzel, misk gibi kokuyu bugünkü gibi hatırladığını söylemektedir. İsmail Elibol'un bu rüyadan sonra dili açılır ve şiir söylemeye başlar. Elibol: "Aşkın badesini tam dolu verselerdi yedi aşıklar gibi olurdu, yarım verdiler. Ancak bu kadar söylüyorum." demektedir. Buradaki yedi aşıklar şairliği bir kutup kabul edilen yedi usta halk şairidir.

İsmail Elibol, 18 yaşında iken gördüğü bu rüyadan sonra, ilk şiirini eşi Satı Hanım için söyler. Hasretin, kavuşma arzusunun yer aldığı "Turnalar" şiiri şöyledir:

Gökyüzünde bölük bölük uçarsın
Avcı sanıp niçin benden kaçarsın
Susayınca suyu nerden içersin
Bir de bizim ele konun turnalar

Bir uğrak veresin Avşar eline
Benden selam eylen gonca gülüme
Acep görse acırm'ola halime
Bildirin halimi yare turnalar

Turnamın kanadı ak mı kara mı
Hasta düştüm kim saracak yarımı
Acep ben de görür müyüm sılamı
Bildirin halimi yare turnalar

Ölem dedim elde değil ölünmez
Önüm yüce dağlar sılam görünmez
Hasret kaldım gurbet elde durulmaz
Bildirin halimi yare turnalar

Sabahtan kalkar bir kaşı kara
Gönül kuşu yoktur kaldım avara
Yine benden selam eylen o yare
Bildirin halimi yare turnalar

Burada sözlerim sona eriyor
Alçacık dağları duman bürüyor
Elibol'um şimdi yolda geliyor
Bir de yare müjde edin turnalar

Herhangi bir sebeple evinden, yurdundan ayrılan insanın evine, eşine, çocuklarına, sevdiklerine duyduğu hasret; sılada kalanların ruhlarında beliren acı ve boşluk, ister istemez bir vasıta-dan faydalanma ihtiyacını doğurmuş-

tur. Türk halk şairlerinin faydalandığı vasıtalarından biri de geleneğin getirdiği inançlar içinden gelen ve belli mevsimlerde göç eden turnalardır. Halk şairleri kendi hayatlarını göçmen turna kuşuna benzetmekte ve onunla dertleşmektedir.⁵

Elibol da kendisinden önce yaşamış ustaları; Bahsî, Kuloğlu, Karacaoğlu, Ruhsatî, Dadaloğlu, Ceylanî... gibi sevdikleriyle haberleşmesinde en önemli unsur olarak turnaları görmüş, sevdiğine, eşine turnalarla seslenmiştir.⁶

İsmail Elibol'u yetiştiren bir ustası olmamıştır. Şiirlerini irticalen söylemesine rağmen saz çalmaz.

Kendi deyişlerinin yanı sıra usta malı deyişler de söyleyen Elibol, Veranî, Hatayî, Pir Sultan, Seyyid Süleyman, Aşık Veysel, Ali İzzet'i kendisine örnek almış, onların şiirlerinden etkilenmiştir.

EDEBİ ŞAHSİYETİ

1.Elibol'un Kullandığı Nazım Şekilleri

Elibol'un şiirleri üzerinde yaptığımız biçim yönünden araştırmaya göre, Yüz on dokuz şiirinin üç tanesini semai nazım şekliyle, bir tanesini yedekli koşma tarzında, geriye kalan yüz on dört şiirini ise koşma nazım şekliyle yazmıştır.

İsmail Elibol; 63 şiirinde "İsmail, 55 şiirinde ise "Elibol" mahlasını kullanmıştır. Mahlasını kullandığı yerler çeşitlilik göstermektedir. Mahlasını 37 şiirinde son dördüğüün 3. mısrasında kullanırken, 67 şiirinde 1. mısradaki kullanmış, 12 şiirinde ise mahlasına 2. mısradaki yer vermiştir.

"Askerde Bir Kız ile Karşılaşma, Bu-

lunmaz Oğul" şiirlerinde ise hiç mahlas kullanmamıştır.

2. Vezin

Şairimiz, bütün şiirlerini hece ölçüsüyle yazmıştır. Koşma nazım şekliyle yazdığı 116 şiirini, 11'li hece ölçüsünün (6+5) durağıyla, semai nazım şekliyle yazdığı 3 şiirini de 8'li hece ölçüsünün (4+4) durağıyla yazmıştır.

Zaman zaman hecelerinin eksik olmasından kaynaklanan vezin kusurlarıyla karşılaşmamıza rağmen, şiirleri bir bütün olarak değerlendirdiğimizde gerek şiiriyet, gerekse dış yapı yönünden kusursuz sayılabilecek dörtlüklerle karşılaşırız;

Erenlerin aşkı gönlümün sesi 11
İnsanoğlundadır Hakk'ın nefesi 11
Kırmayalım gönül denen kafesi 11
İçi evliyadır dışı erenler 11

* * *

Şu alemi kendim gibi sanırdım 11
Aldanmışım meğer bilmedim felek 11
Her kim ne söylese ben de kanardım 11
Yanılmışım meğer bilmedim felek 11

3. Kafiye

Türk şiiri ister "divan şiiri" isterse "halk şiiri" şekillerinde olsun, daima gelenekli bir yapı içerisinde gelişimini sürdürmüştür. Batı etkisindeki döneme gelinceye kadar edebiyatımızda özellikle dış yapı konusunda kendiliğinden bir ortak kabul oluşmuş; böylece şairlerimiz hünerlerini hep söyleyişte göstermeye çalışmışlardır. Bu gelenekli yapı, hem divan şiirinde ne tür kelimelerin nasıl keyiflendirileceğini, hem de aşık-

ların kullandığı uyak, kafiye ve redifin nasıl olacağı, hangi hataların hoş görüleceği konularına da açıklık getirmiştir.

İsmail Elibol, şiirlerinde kendisinden önce yaşamış şairlerin kullandığı ayakları kullanmıştır. Bu bir tesadüf olabileceği gibi, etkilenme sonucu da olabilir.

Elibol şiirlerini koşma ve semai nazım şekillerine bağlı olarak genellikle; aaab, cccb, dddb, eeeb, ya da abab, ccca, ddda, eeea, ş e k - liyle yazmıştır.

Halk şiir geleneğine uygun olarak, yarım ve tam kafiye yer vermiştir.

4. Dil ve Üslûp

İsmail Elibol Alevi-Bektaşî kültürü içerisinde yetişmiş olmanın etkisiyle; Hz. Ali, Şah-ı merdan, Hacı Bektaş Veli, şah, şahan, eren, evliya, Hızır, Hz. Hüseyin... gibi motiflerin yanı sıra mahalli söyleyişlere, kelimelere de yer vermiştir.

İsmail Elibol milli veznimiz olan hece ölçüsüyle, acılarını, üzüntülerini, ayrılıklarını, sitemlerini, sevinçlerini... sade bir Türkçe'yle, samimi, lirik bir ifadeyle en güzel şekilde dile getirmiştir. Elibol, duygularını ifade etmede edebi sanatlardan faydalanmıştır. Elibol'un şiirlerinde gördüğümüz edebi sanatları şu şekilde değerlendirebiliriz:

I- MECAZLAR

1. Teşbih (Benzetme) Sanatı :

İsmail Elibol'un şiirlerinde benzetme sanatının çok önemli bir yeri bulunmaktadır. Onunun şiirini güzelleştiren söz sanatları içerisinde Türkçe'nin ge-

leneksel yapısı içinde de var olan benzetme sanatlarıdır. Bunlardan çok önemli bir kısmı halk kültürü içerisinde varlığını sürdüren kültürel kavramlara dayalı olduğu için sanki kendiliğinden söylenilmiş ifadesi oluşturmaktadır.

"Kırmasaydın Kâbe denen gönülü"
"Aldanma cihana dünya gelindir"
"Dünya bir handır konup göçersin"
"Gel benim üstadım gül yüzlü ozan"
"Sana derim sana gül yüzlü dayım"
"Kalpler kara yılan yüzler gülmüyor"
"İnsanoğlu o tarlayı andırır"
"Yeni açmış gül misali kokarsın"
"Yeni açmış gonca gülü yüzlerin"
"Gönül bahçesinde ırmaklar coşar"
"Dosta böyle sözler zehirli oktur"
"Ay ile güneşi andırır yüzün"
"Gönül kuşu yoktur kaldım avara

2. Teşhis (Kişileştirme) Sanatı :

Bilindiği gibi insan dışındaki canlı ve cansız varlıkları düşünen, duyan ve hareket eden bir insan kişiliğinde göstermeye kişileştirmeye teşhis sanatı denir. Şairimiz de şiirlerinde kişileştirme sanatına çok sık yer vermektedir.

"İsmail'im dağa taşta sorarım"
"Kan ağlıyor Kerbelâ'nın yazıları"
"İnsanoğlu inan dünya yalancı"
"Fasulyeler durmuş ah edip ağlar."
"Gül gülleri okşar ne deyim güzel?"
"Gezme bu çöllerde divane gönül"
"Deli gönül yine yastadır yasta"
"Bülbül Yusuf güller Ali çağırır"
"Gönlümüz yastadır çürüdü özüm"
"Hani Leylam derde arıyor gönül"
"Kör olsun gurbet senin gözlerin"

II- ANLAMLA İLGİLİ SANATLAR

1. Telmih Sanatı :

Elibol'un şiirlerinde telmih sanatının da önemli bir yeri bulunmaktadır. Daha çok inanç ve tasavvufla ilgili şiirlerinin tamamında bu sanatın yoğun yer aldığını görüyoruz. Telmih sanatı bilindiği gibi söz arasında herkesçe bilinen geçmişteki bir olaya, ünlü bir kişiye, bir inanca ya da yaygın bir atasözüne işaret etmek, onu anımsatmaktır. Telmih edilen şey uzun uzadıya açıklanmaz, bir iki sözcükle anımsatılır.

Örnekler :

"Ferhat gibi şu dağları yarayım."
"Miraç'daki Muhammed'in Burak'ı"
"Yalvarırım Kerbelâ'da yatana"
"Şehitler yurduna konun turnalar"
"Şehit düştü Muhammed'in gülleri"
"Mecnun olup düştüm ben bu çöllerde"
"Yakup gibi gözlerimden dökerim."
"Ferhat Şirin için dağları aşar"
"Mecnun gibi düştüm çöle"

2. İstifham Sanatı (Duyguyu soru biçiminde anlatma):

Söz, sorulan şeye yanıt isteme amacını gütmeyen, duyguyu ve anlamı güçlendirmek için soru biçiminde söylemektir. Türü varlıklar ve olaylar karşısında duyulan şaşkınlık, hayranlık gibi durumlarda da bu yola başvurulur. Herhangi bir duygu, düşünce ve kavram üzerine dikkati çekmek ya da dikkati sürekli olarak bunlar üzerinde tutmak da yinelenen soru zamirleriyle sağlanır. Elibol'un şiirlerinde bu anlam sanatına da yer verildiği görülmektedir.

Örnekler :

"Sarmaz mısın gönüldeki yarayı
Turnam sever isen Kadir Mevla'yı
Sivas'tadır ceddin Garip Musa'yı
Bir de benden niyaz edin turnalar."
"Aklım mı şaştı yoksa ben mi şaştım?"
"Doyulur mu erenlerin diline?"
"Bakmaz mısın gözden akan yaşıma?"
"Bülbül güle ağlar yok mudur çare?"
"Uzak durmuş niçin böyle bakarsın?"
"Huri misin melek misin ey güzel?"
"Temelli mi serdin Avşar'a postu?"
"Ulu Mevla'm niçin beni unuttur?"
"Zahide mi oldu bizim kızımız?"
"Tahsilli mi hep bu hizmeti yapan?"
"N'olursun insafa gelmen mi paşam?"
"Zalim felek neden böyle gülersin?"
"Nedir felek senin benimle derdin?"

3. Tenasüb Sanatı (uyum) :

Bir konu üzerinde, aralarında türlü ilgiler bulunan en az iki sözcük, terim ve deyim bir dize ya da beyit içinde rast gele, sıralama amacı gütmeyen kullanılmaktadır. Ancak, bu sözcükler arasında karşıtlık ilgisi bulunmaması gerekir. Şairimizin incelediğimiz şiirleri içinde önemli ölçüde bu anlamla ilgili sanata yer verildiği görülmektedir.

Örnekler :

"Mecnun gibi o çölleri erenler"
"Bülbül güle küsmüş nerde sümbülü?"
"Haram demez helalına katıyor"
"Bülbül gül dalında ah edip ötüyor"
"Leyla olmuş Mecnun gibi gezersin."
"Mecnun'un aşığı Leyla'nın kaşığı"

4. Mübalağa Sanatı :

Bir sözün etkisini güçlendirmek amacıyla bir şeyi ya olamayacağı bir

biçimde anlatmak ya da olduğundan pek çok veya pek az göstermektir. Ancak bu aşırı anlatma, nükteli ve zarif olmalıdır.

"Akan göz yaşlarım andırır seli"
"İki gözüm sel misali çağladı"
"Damızlığın nurdur kokunuz gülden"
"Çaylar gibi çağlar gözümün yaşı"
"Bülbülünün sesi bağrımı yakar."
"Şu dağları elek gibi eleyim"

5. Hüsn ü Talil Sanatı:

Herhangi bir gerçek olayın meydana gelmesini, hayali ve güzel bir nedene bağlamaktır. Ancak bu nedenin kesin bir yargıya dayanması gerekir. Bu anlamla ilgili sanat daha çok divan edebiyatına ait bir sanatsa da özellikle 18, 19 ve 20. yüzyılda şiir yazar halk ozanlarımızda da sıkça rastlanmaktadır. Diğer anlam ve söz sanatlarına oranla Elibol'un şiirlerinde daha az kullanıldığı görüyoruz.

"Eriyip kül oldum ben yana yana
Bu da Hakk'ın emri olsa gerektir."
"Ok değdi sineme yüzüm gülmüyor
Bu da benim kader ne deyim felek"

5. Elibol'un Şiirlerinde Konu

Aşıklar halkın duygularına, düşüncelerine, inançlarına, dünya görüşlerine, isteklerine, dertlerine, sıkıntılarına, neşelerine tercüman olan kişilerdir. Türk halk şiirinde işlenen konular müşterektir. Bir başka deyişle bir aşığın şiirinde yer verdiği konuya, bir başka de-
virde herhangi bir aşık da yer verir.⁸ İsmail Elibol da bu müşterek konulara yer vererek, aşıklık geleneği içindeki

yerini almıştır.

Elibol, özün ve sözün doğru olması gerektiğini her fırsatta tekrarlar.

Tatlı olur sohbetimiz sözümüz

Yalancı dilimiz sahte özümüz

Kördür şu alemi görmez gözümüz

Benim köyüm cennet köyüm merhaba

Sitemden kaçınmaz, kimi zaman bir tanıdığa, kimi zaman da feleğedir bu sitemler. Bazan da dedelerden şikayetçidir:

Dede olan önder olur talibe

İşimiz gücümüz yalan hile be!

Doğruyu söylesen derler deli be!

Aklı tamam fikri noksan dedeler

Tarikat dediğin doğru bir yoldur

Gel şu menfaati aradan kaldır

Doldur boş kovayı deryadan doldur

Balı gitmiş boş kovandır dedeler

Elibol'un şiirlerini değerlendirdiğimizde küskünlüğünün, kırgınlığının feleğe olduğunu görürüz. Sitemli söyleyişlerini feleğe çevirir, zaman zaman darılır küser :

Var mı benim gibi bahtı karalı

Her nereye varsam başım belalı

Açmayın bağrımı yürek yaralı

Dargınım ben sana ey zalim felek

Ancak felek karşısındaki kırgınlığı teslimiyete dönüşür:

Atamadım gönlümdeki sızıyı

Meler koyun durmaz arar kuzuyu

Böyle yazmış felek bize yazıyı

Buna da bir çare bulalım kardeş

* * *

Bülbül gül dalında ah edip öter

Burcu burcu sıla burnumda tüter

Çektiğimiz cefâ bizlere yeter

Kader böyle imiş kime ne deyim

* * *

Her ne gelir ise Mevlâ'dan haktır

Şu yalan dünyanın vefası yoktur

Feleğin hançeri zehirli oktur

Derdim içimde ağlar gezerim

* * *

Dünyanın cefasını kabul edişi; kaderden, yazgıdandır: 9

Bülbül güle ağlar yok mudur çare

Gönülden acıyor onulmaz yare

Attı felek pençe eyledi pare

Garip bülbül gibi dertliyiz dertli

* * *

Zalim felek kör olsun senin gözün

Gönlümüz yastadır çürüdü özüm

Önüm yüce dağlar görmüyor gözüm

Yine ferman senin nedeyim felek

Attı kısmet bizi gurbet eline

Şu gönül hasrettir gonca gülüne

Bir haber sorayım seher yeline

Yine ferman senin nedeyim felek

* * *

Elibol sevgilisinden haber alamadığı, arasının açıldığı zamanlarda da gönlündeki yuvanın yıkılması endişesini taşır. Elibol'un şiirleri geleneksel Türk Halk şiirinin en çok ele aldığı temalardan biri olan gurbet ve sıla özlemi duygusu ile devam eder. Bu bakımdan kendisini geleneksel halk şiirinin bütün unsurlarını bilen ve uygulayarak yaşayan şairlerimiz içinde değerlendirmemiz gerekmektedir. Nitekim aşağıya aldığımız şiirlerindeki hüznün ve sıkıntı

bu duygularını dilegetiren başarılı örneklerdir:

Kömür gözlüm niçin açtın arayı
Sakın yıkma gönüldeki yuvayı
Hınçerledin yürekteki yarayı
Derdim içimde ağlar gezerim.

Gurbeti terk etmek, sevdiğine Leyla'sına kavuşmak tek arzudur:¹⁰

Gönül der İsmail cihanı n'idem
Terk edip gurbeti Leylama gidem
Dinmez göz yaşlarım ben nasıl edem
Gözümün nurusun bir te(k)çik Leylam

"Gönlümün mihmanı dilberim" dediği sevgilisinin güzelliğini de şöyle anlatır:

Yine duman duman dağların başı
Eladır gözleri kalemdir kaşı
Burcu burcu kokar on dokuz yaşı
Adı güzel, kendi güzel güzelim

Elibol'un isyanı bir gurbete, bir ayrılığa bir de bunlara sebep olduğu için feleğedir. Ancak ansızın genç yaşta gelen ölüme de isyan etmeden duramaz. Yunus'un dediği gibi "genç ölümler gök iken biçilen ekine benzer." Elibol'da bu ansızın ve erken ölüme karşı duygularını şu mısralarla dile getirir:¹¹

Sarardı bahçemde kurudu gülüm
Yanıyor yüreğim tutuldu dilim
Olur mu Allah'ım ansızın ölüm
Yitirdim kardeşi ben nasıl edem

Elibol sevgiliden, vefasız dostlardan elini, yüreğini çeker ve duygularını:

"Nasıl kadar nasıl çile
Ne dilersen Hak'tan dile"

mısralarıyla dile getirmektedir.

Elibol şairlik üzerinde de durarak gerçek şairin niteliklerini ve nasıl olması gerektiğini bizlere anlatır:

Hiç yalan söyler mi hakiki ozan
Şöhret olacaksın malınla kazan
* * *

Sözlerime hiçbir hile katmadım
Helalime haram katıp tatmadım
El sözünü benim diye satmadım
Bunu da böylece bilesin aşam

Böylece aşık geleneğinin özünü oluşturan kendisini hakka adama ve doğrulardan hiçbir zaman ve hiçbir yerde taviz vermeme kararlılığını şiirlerinde görürüz. Aşıkların halk arasındaki manevi gücünü ve saygınlığını pekiştiren bu anlayış ve bunun kararlılıkla uygulanması günümüze kadar gelen halk şiirinin gücünü ve etkisini gösterdiği kadar evrensel değerlere olan saygıyı göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Elibol'a göre insanın olgunlaşması yolundaki psikolojik zaafıya da dikkat çekmektedir. Bunlardan en önemlisi insanın gururlanması olduğunu belirtmektedir. Zamanla ilgili endişelerini şu şekilde dile getirir:

İnsanoğlu inan dünya yalancı
Kimisi yolcudur kimisi hancı
Ölmüştür insanlık yoktur inancı
Yoksa devir döndü ahir zaman mı

Allah sevgisi bütün dertlere devadır.

Yunus şekiller alemine takılı kalmayan birlik şuurunu:

"Hakkı gerçek sevenlere
cümle alem kardeş gelir."

mırsalarıyla veciz bir şekilde özetlemiştir. Elibol'da bu birlik şuurunu "Gelin hep beraber kardeş olalım." diyerek göstermektedir:

Kalbimizden karaları dökelim
Gönlümüze nurdan tohum ekelim
Boş tarlaya türlü meyve dikelim
Verimsiz tarlayı kimler neylesin

Gelin hep beraber kardeş olalım
Hakk'a giden doğru yolu bulalım
Diken almış şu tarlayı yolalım
Dikenli tarlayı kimler neylesin

Halk edebiyatımızda en çok işlenen konulardan biri de hiç kuşkusuz Kerbela olayıdır. İslam Tarihi içinde, Türklerin hiçbir biçimde taraf olmadıkları ve katılmadıkları halde acısını en çok paylaştıkları olaylardan biri olarak edebiyatımızda geniş bir yer alır. İsmail Elibol'un şiirlerinde de Kerbela ve Hz. Hüseyin'e reva görülen olaylara geniş geniş yer verildiğini görüyoruz.

İsmail Elibol "Yardım" ve "Turnalar" şiirinde Kerbela olayını tasvir ederek Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in vefatından dolayı duyduğu derin acıyı dile getirmektedir.

YARDIM

Kan ağlıyor Kerbela'da yazılar
Ah ettikçe yüreklerim sızılar
Şehit düştü bunca garip kuzular
Ah senin dertlerin İmam Hüseyin

Fırat suyu muhannettir dediler
Nerededir kırklar ile yediler
Hain kafir kesti suyu adiler
Ah senin dertlerin İmam Hüseyin

Asker çekip ordugâhı kurdular
Ok atıp da al askeri vurdular
İlgıt ılgıt yarelerin sardılar
Ah senin dertlerin imam Hüseyin

İmdat eyle Al' Ekber'in derdine
Akıl ermez şu feleğin fendine
Çağrışalım Muhammed'in kendine
Ah senin dertlerin İmam Hüseyin

.....

İsmail'im cümle cihan ağladı
Mümin olan karaları bağladı
İki gözüm sel misali çağladı
Ah senin dertlerin imam Hüseyin

TURNALAR

Seher vakti esmez oldu yelleri
Kan bürümüş Kerbela'nın çölleri
Şehit düştü Muhammed'in gülleri
Bir de benden niyaz edin turnalar

Çaylar gibi çağlar gözümün yaşı
İmam Hüseyin'dir şehitler başı
Kafirle orada kıldı savaşı
Bir de benden niyaz edin turnalar

.....

Rumeli'nde Hacı Bektaş Veli'ye
Bir uğrak veresin Kızıl Deli'ye
Ol güzel Muhammed neslim Ali'ye
Bir de benden niyaz edin turnalar

Gönül Kabe'si de bizlere yakın

Sefil İsmail'in haline bakın
Arzu hallerimi unutman sakın
Bir de benden niyaz edin turnalar

İslam Peygamberi'nin "Ehl-i Beytimi de benim sevdiğim için sevin."¹² Sözü uyarınca bütün İslam alemi Ehl-i Beyt'e karşı sonsuz hürmet ve bağlılık göstermiştir. Elibol'un şiirlerinde de Ehl-i Beyt'e olan sevgi ve saygının tezahürlerini görmekteyiz. Elibol, Hz. Ali'ye "Haydar-ı Kerrar, Şah-ı Merdan" diye seslenmektedir.

Yoktur şu alemde sen gibi güzel
Aşığım ben sana evveli ezel
Dökülmüş yaprağım olmuşum gazel
Derdimin dermanı ey Şâh-ı merdân

Elibol, Hz. Muhammed ile Hz. Ali'yi kendisine ilham kaynağı olan aşıklığı- nın özü ve cevheri olarak değerlendirir:

Bu için önderi Muhammet, Ali
İsmail'i ettin divane deli
Misafirdir şu cihana gelenler
Bir gün olur hep yolcuyuz erenler
Doğru gezip Hak yolunu bilenler

Bırakmayın Muhammed'i Ali'yi
Gözüm nuru Hacı Bektaş Veli'yi

Elibol'un şiirlerinde velayet sahibi sıfatlarıyla; On iki imam, Ahmet Yesevi, Hacı Bektaş-ı Veli, Haydar Sultan gibi şahıslar yer alırlar. Elibol bu şahıslara duyduğu saygısını muhabbetini; "Veliler nebiler ilmin durağı Hacı Bektaş, Yesevi'nin çırağı" mısralarıyla dile getirmektedir.

6. Şiirlerde Geçen Dini Motifler

Bir halk şairi olarak İsmail Elibol'un şiirlerinde dini motifli kelime ve deyimler üzerine yaptığımız tematik bir araştırmada yine geleneksel halk şiirimize ait kavramların yüzlerce yıllık bir geçmişten günümüze doğru geldiğini görürüz.

İsmail Elibol şiirlerinde; Mevla, Allah, Tanrı, Hak Teala, Hak, Hz. Ali, Hz. Muhammed, İmam Hüseyin, Hz. Hasan, Hz. Süleyman, Hz. Yusuf, Hz. Yakup, Hz. Hızır, Hacı Bektaş Veli, Garip Musa, İmam Zeynel, İmam Bakır, Caferi Sadık, Kerbela, Kabe, kible, namaz, Şah-ı Merdan, Haydar-ı Kerrar, Şah-ı şahan, veli, pir, eren, evliya, nur, melek, himmet, mümin, cennet, cehennem, erkan, cem, cemevi, huri, tarikat, kader, talip, dede, şehit, mehdi, helâl, haram, günah, derviş, üçler-yediler-kırklar, Kuran, ehl-i beyt, iblis, mahşer, Necef, ahiret, post, kıyamet, nefsi emmare, mucize, keramet, dua, burak, miraç... gibi özel isim ve kelimelere yer vermiştir.

Bu kelimeleri şu şekilde değerlendirebiliriz:

1.Hak Teala, Hak, Allah, Tanrı, Mevla: Şiirlerde 85 ayrı yerde kullanılmıştır. Bunların tamamında var olan mutlakı, onunu gücünü ve Allah'a duyulan sevgiyi dile getiren İsmail Elibol'un şiirlerinde yaratıcıya ait ifadeleri şöyle özetleyebiliriz:

DİVANE KULU

Aldanma cihana dünya gelindir
Zannedersin şu alemleri dünya benimdir
Unutma ki sonu yine ölümdür
Be Allah'ın şaşkın divâne kulu

ERENLER

Yakup'um da Yusuf diye meledi
Hak Teâla'dan nice dilek diledi
Yedi iklim dört köşeyieledi
Mecnun gibi o çölleri erenler
* * *

KARDEŞ

İsmail'im söyler haberi Hak'tan
Cihanı alemleri var etti yoktan
Allah ademdedir adem de Hak'tan
Buna da ne dersin bilemem kardeş
* * *

TANRIM

Şu divane gönlüm yine mi yasta
Sen bilirsin Mevla'm olmuşum hasta
Yine mi ben uğradım gazeze kasta
Ne deyim bu işe ey Yüce Tanrım
* * *

2. Hz. Ali: İsmail Elibol, Hz. Ali'ye karşı duyduğu derin sevginin tezahürü olarak şiirlerinde 61 defa onun ismine yer vermiş. Bazı şiirlerini doğrudan ona ithâfen yazmıştır. (Vekilim Ali, Ali'm Diyerek...)

Ayrıca "Şah-ı Merdan, Haydar-ı Kerrâr, Şah-ı Necef... gibi" tabirler Hz. Ali Efendimiz için kullanılan özel ifadelerdir. Bu ifadelerin tamamı geleneksel Türk Tasavvuf edebiyatında ve dini literatürde yer aldığı biçimde İsmail Elibol'un şiirlerinde yer almaktadır.

Şah-ı Merdan: 30 defa kullanılmıştır. Farsça bir tabir olup, "erkeklerin şahı, kumüdarı" anlamına gelir.

Haydar-ı Kerrar: 20 defa kullanılmıştır.

mıştır. Kerrar: Döne döne, geriye çekilip ileriye atılarak savaşan anlamına gelir.

GEREKTİR

Yüzümü görmeden dost olan camlar
Aslınız Ali'den olsa gerektir
Canımı canana bağlayan yollar
Himmet bize pirden olsa gerektir.

FELEK

Yarem pek derindir yok mudur tabip?
Ol Haydar-ı Kerrar yetişe habip
İsmail'im bunca dertlere sahip
Yarem doksan dokuz yüz ettin felek.

ŞAH-I MERDAN

Aklım mı şaştı yoksa ben mi şaştım
Derya deniz gibi kaynayıp coştum
Mevla nasip etti bir dolu içtim
Şıklar üstadı ey Şah-ı Merda
* * *

Senin sevdan beni öldürür bir gün
Derdimin dermanı ol Şah-ı Merdan
Ah ile figanım artıyor her gün
Yareme bir merhem ol Şah-ı Merdan

3. Hacı Bektaş Veli:

Geleneksel halk şiirimizde aşıkların aşıklık geleneği içinde eser vermelerine başlaması için "Aşıklık Bade" si içme deyimini kullanılmaktadır. Aşıklık badesi içme adeta bir psikolojik durum olarak da değerlendirilebilir. Aşıklarımızın hemen tamamına yakın kısmında aşıklık badesi içmekle eş gibi görülen bir durumda Hacı Bektaş veli'yi duyulan sevgidir. Bu sevgi bir çok sünni gelenekli halk şairlerimizde de kendisini gösterir. İsmail Elibol'un şiirlerinde de Hacı Bektaş Veli, ona bağlılık sevginin özel bir yeri bulunmaktadır.

KADERİN ELİNDEN

Nur cemalin benziyordu Ali'ye
Nasip oldu benim gibi deliye
Çağırırım Hacı Bektaş Veli'ye
Nere gidem bu kaderin elinden

SORUMUZ BİZİM

Dilerim Mevla'dan yardım Ali'den
Destur aldım Hacı Bektaş Veli'den
N'olur hocam durma öyle geriden
Bilmem nasıl olur sonumuz bizim.

4. Eren: Allah'a ulaşan kişiye (vâsıl) veli, eren denir. Şiirlerde ellibeş defa kullanılmıştır.

AŞK OLSUN

Baki değil şu cihanın tapusu
Altın, gümüş, elmastandır yapısı
Nerededir erenlerin kapısı
Bulamadım bulanlara aşk olsun

ERENLER

Erenlerin aşkı gönlümün sesi
İnsanoğlundadır Hakk'ın nefesi
Kırmayalım gönül denen kafesi
İçer evliyadır dışı erenler

5. Himmet: On bir defa kullanılmıştır.

Arapça, azim, enerji, istek, arzu, meyl, şevk gibi anlamları olan bir kelimedir. Bir olgunluk hali veya kulun bir şeyi elde etmek üzere kalbinin bütün gücüyle Hakk'a yönelmesidir. Allah'ın icabeti sonucu vukû bulur; tesir Allah'tandır, kul ise duacı olarak vasıta-
dır. Velilerin bu anlam çerçevesi içerisinde şekillenen gücü, Arapça şu atasöz-
züyle anlatılır: Himmetü'r-ricâl tak-
lau'l-cibâl (Allah adamlarının himmeti,
dağları yerinden oynatır).¹³

KARDEŞ

İlimin kapısı Ali'yle Muhammet
O da velilere eyledi himmet
Bunca mucizeyi bunca keramet
Bunu da ne dersin bilemem kardeş

HAYDAR'IM

Bülbül olup konabilsem köşküne
Ehl-i beyti sevenlerin aşkına
Himmet eylen benim gibi şaşkına
Canım kurban adı güzel Haydar'ım

6. Veli: Yirmi defa kullanılmıştır.

İsmail Elibol'un şiirlerinde veli kelimesinin yerini ve önemini kavraya bilmek için bu kelimenin anlamı ve kültürümüz içindeki değerini ortaya koymamız gerekecektir.

Arapça, "dost" anlamındadır. Velinin tanımı, Buharî (Rekaik/38)'de şu kudsî hadisile verilir: "Allah, bir kulunu sevdiği zaman onun gören gözü, duyan kulağı, tutan eli, yürüyen ayağı olur. "Bu kul, Allah'tan bir şey istese, bu isteği kabul görür. Allah'a sığındığında, Allah onu korur. "Kim bir velime düşmanlık yaparsa ona harp ilan ederim" "el-Veli", Allah'ın güzel isimlerindedir. (ontolojik anlamda olmamak üzere) Allah'a yakınlık sağlayan kişilere veli denir. Veli kelimesi hem fail, hem de mef'ûl anlamındadır. Fail olarak, taat halinde devamlı olan kişiyi; mef'ûl olarak da, Allah'ın nimetleri üzerinde devamlı olan kulu ifade eder. Kısaca, sürekli olarak taata devam eden, isyandan uzak duran şehvetten kaçınan âriflere, veli denir. Veli kelimesinin çoğulu evliyadır. Veli nebiden üstün olmamakla birlikte, bir peygamberin velilik yönünün nebilik yönünden üstün olduğu

ileri sürülür, ki bunun gerekçesi şudur: Nebilik vehbidir; herhangi bir çaba gösterilmeden, Allah vergisi olarak bahşedilir. Velilik, kulun çalışmasıyla yani zorlukla elde edilir. Zor elde edilen, kolay elde edilenden daha kıymetlidir.¹⁴

Türk Kültürü içinde Arapça kökünden ve anlamlarından farklı olarak daha çok tasavvufi bir deyim olarak kullanılmaktadır. Bu yüzden Türk Halk şiiri geleneğinde çok önemli bir yeri bulunmaktadır. İsmail Elibol'da da bu anlamda çok sık kullanılır.

VELİSİN

Yolum düştü ol şahımın eline
Benden selam olsun seher yeline
Doyulur mu erenlerin diline
Adı güzel canım kurban velisin

KULLARA

Neler çektim şu feleğin elinden
Korkuyorum boran ile yelinden
Yoldaşımız Hızır yardım veliden
Medet senden benim gibi kullara

7. **Pîr:** Yirmi defa kullanılmıştır. Pîr, Farça bir kelime olup, sözlükte yaşlı, ihtiyar kimse anlamına gelir. Tasavvufta ise, bir tarikatın kurucusu olan mutasavvıfa verilen isimdir. Meselâ Kadiriliğin piri Abdülkadir Geylânî, Mevleviliğin ise Hz. Mevlâna'dır. Pirin bulunduğu türbe ile iç içe olan tekkeye pîr evi, pîr makamı, huzûr-ı pîr gibi isimler verilir. Bir dini toplantı sırasında toplantıyı yönetenler arasında Pirin geleneğinin temsilcisi olan kimseye de "Pir" denilir. Çünkü o sırasda pirlük makamını temsil etmekte ve orda oturmaktadır.

Ayrıca mürşitlik ve rehberlikle birlikte tasavvufta dini tören sırasında üst derecede örgütlenmeyi temsil ederler.¹⁵

HIZIR

Derdimin dermanı şahımdır Ali
Pirlerin piridir Bektaş-ı Veli
Heybetinden oldum divane deli
Yetiş imdadıma Bozatlı Hızır

AŞK OLSUN

Aldanmayın cihan denen örene
Kırklar ile yedileri görene
Nasip olup o pirlere erene
Eremedim erenlere aşk olsun.

8. **Nur:** İsmail Elibol'un şiirlerinde nur kelimesi yirmi defa kullanılmıştır. Arapça, ışık demektir. En-Nûr, Esma-yı Hüsna'dan biridir. Allah'ın zahir ismi, ile tecellisine, nur denir. Kainattaki suretlerde ortaya çıkan vücuttur. Gizlenmiş bir şeyin, ledün ilmiyle ortaya çıkmasına denildiği gibi, kalpten mâsivayı çıkarıp atan İlâhi varidâta da denir. Onu önce, gören (Bâsira) idrak eder, sonra da, onun vasıtasıyla diğer görünen şeyleri (mubassarât) görür, İlâhî vâridâtın küllisi olması bakımından da, kalpten kevni (masivayı, Allah'tan gayri her şeyi) giderir. Sühreverdî, Heyakilu'n-Nur'unda, şu niyazda bulunur "Ey Kayy^üm! Bizi Nûr ile destekle. Bizi Nur'da sâbit kıl. Bizi Nur'da haşreyle (topla). En yüce gayemizi rızan kıl. En büyük maksadımız sana kavuşmak olsun!..."¹⁶

LEYLAM

Mevla'mın yazısı bu gurbet bana
Akan göz yaşlarım dokunur cana

Bunca akıl verdim kâr etmez sana
Gözümün nuru bir te(k)cik Leylam

IV. BÖLÜM

ŞİİRLERİ

-1-

ALLAH'IM

Bulutlar kabarıp gözüm havada
Gece gündüz şu dillerim duada
Yağmur kalmadı mı yoksa kovanda?
Yandı kara bağı gönder Allah'ım

İstiyorum senden hayırlı rahmet
Ekin ile otlar çok çekti zahmet
Akıl ermez iştir bu nasıl hikmet
Yandı kara bağı gönder Allah'ım

Fasulyeler durmuş ah edip ağlar
Zavallı mısırlar karayı bağlar
Kabağın zararına dayanmaz dağlar
Yandı kara bağı gönder Allah'ım

Çördük ile armut hem de elma
Aleme verip de bizi de bölme
Darılıp sözüme dolunu salma
Yandı kara bağı gönder Allah'ım

Bak işte vişneyle zavallı kiraz
Badem ile kaysı aladı mırız
Nolur hey Allah'ım ırahmet biraz
Yandı kara bağı gönder Allah'ım

Unutmuşum mercimekle nohudu
Fiğ ile burçak akılda yok idi
Yağmur diye şikayetçi çok idi
Yandı kara bağı gönder Allah'ım

Elibolum nedir sendeki bu dert

Yandı susuzluktan kalmadı bir fert
Yeter Allah'ım artık gelmesin emret
Yandı kara bağı gönder Allah'ım

-2-

ALLAH'IM

Bir aciz kulunum geldim kapına
Hayran oldum sarayına yapına
Baka bilsem elindeki tapuna
Bize de bir hisse var mı Allah'ım

Yalvarırım yüce Mevla'm ben sana
Affeyle kusurum darılma bana
Bıktım bu nefisten tak dedi cana
Buna da bir çare n'olur Allah'ım

İsmail'im der ki yakma narına
Kurban olam erenlerin yoluna
Himmat eyle pirim garip kuluna
Erenler yurduna kondur Allah'ım

-3-

TANRIM

Şu divane gönlüm yine mi yasta
Sen bilirsin Mevlam olmuşum hasta
Yine mi uğradım gareze kasta
Ne deyim bu işe ey Yüce Tanrım

Bunu söyleyenler olur mu mümin?
Allah iftiradan sen eyle emin
Ol yüce Tanrıma eylerim yemin
Akla hayalime gelir mi Tanrım

Çağırmadan duyan bakmadan gören
Yıkıp şu gönlümü eyledin viran
Hint'de Muhammed'in canına eren
Ol Haydar'ı vekil eyledin Tanrım

Akıl sır ermiyor bu nasıl iştir
İftira garezin ölümden güçtür
Bunu yapan kişi iblise eştir
Bu davam mahşere ne deyim Tanrım

Derdine dermanı Tanrım dilerken
Gece gündüz peşi sıra yelerken
Yavruları baba diye melerken
Nasıl bunu vicdan kaldırır Tanrım

İsmail'im Mevla şahittir buna
Allah'ım ırahmet eylesin ona
Bunca davaları bıraktım sana
Divanda hesabı görensın Tanrım

-4-

MEVLAM

Dertliyim dersiniz ne oldu sana
Derdiniz ne ise söyleyin bana
Yazık olur Mevla'm böyle bir cana
Muradı ne ise veresın Mevla'm

Leyla olmuş Mecnun gibi gezersin
İnan bana Kenan gibi güzelsin
Gün gelir de muradına erersin
Cümlenin muradın veriyor Mevla'm

Adı tatlı kendi tatlı Emine
N'olur çekme sonra beni yemine
Niyet eyle erenlerin demine
Cümlenin muradın veriyor Mevla'm

İsmail'e niçin böyle yazdırdın
Gizli gizli yareleri azdırdın
Ben deliyi neden böyle kızdırdın
Cümlenin muradın veriyor Mevlam

-5-

İMAM HÜSEYİN

Ceylan gibi çıksam yüce dağlara
Bülbül olup konsam güzel bağlara
Sen düşürme bizi kötü ağlara
Şah-ı merdan oğlu İmam Hüseyin

Derya denizlerin derindir derin
Ararım yurdunu nerededir yerin

Himmet pirim bana nolur yol verin
Şah-ı merdan oğlu İmam Hüseyin

Şu alemi muradına erdiren
Has bahçenin güllerini derdiren
Elibol'u peşi sıra yeldiren
Şah-ı merdan oğlu İmam Hüseyin

-6-

İMAM HÜSEYİN

Ferhat gibi şu dağları yarayım
Derindir yaramız nasıl sarayım
Benim bu derdimi kime sorayım
Derdimin dermanı İmam Hüseyin

Ben bir günahkarım dursam da dara
Sızılar yürekler derindir yara
Yol oğluyuz amma yüzümüz kara
Derdimin dermanı İmam Hüseyin
Zaman kötü geldi vermiyor aman
Çağır Elibol'um zaman bu zaman
Nolur Şah-ı Merdan mürüvvet aman
Derdimin dermanı İmam Hüseyin

-7-

BEKTAŞ-I VELİ

Misafirdir şu cihana gelenler
Bir gün olur hep yolcuyuz erenler
Doğru gezip Hak yolunu bilenler

Bırakmayın Muhammed'i Ali'yi
Gözüm nuru Hacı Bektaş Veli'yi

Uzak durun cehennemın narından
Sakınasın namus ile arından
Mahrum olma Muhammed'in nurundan

Bırakmayın Muhammed'i Ali'yi
Gözüm nuru Hacı Bektaş Veli'yi

Talip olan ırgalarmış özünü

Duymaz kulak kör eylemiş gözünü
Tutmaz olduk Muhammed'in sözünü

Bırakmayın Muhammed'i Ali'yi
Gözüm nuru Hacı Bektaş Veli'yi

Sesi gelir mü'minlerin derinden
Dönme sakın el tuttuğun pirinden
Mehdi Baba kalkmaz oldu yerinden

Bırakmayın Muhammed'i Ali'yi
Gözüm nuru Hacı Bektaş Veli'yi

Birbirinin arkasından atıyor
Haram demez helalına katıyor
İsmail'im Hak yolları batıyor

Bırakmayın Muhammed'i Ali'yi
Gözüm nuru Hacı Bektaş Veli'yi

-8-

NUR HACI BEKTAŞ

Hak nasip ederse kalemim yazar
Pir merhem çalmazsa yareler azar
Kimi gönül yapar kimisi bozar
Gönlüm Ali gönlü, Nur Hacı Bektaş

Leyla Leyla der de Mevla'yı bulur
Âşık amma insan kusurlu olur
Bağışla bizleri affeyle nolur
Gönlüm Ali gönlü, Nur Hacı Bektaş

Akan göz yaşlarım karıştı kana
Aşıklar şaşkındır ne deyim sana
Ağlar Elibol'um hem yana yana
Gönlüm Ali gönlü, Nur Hacı Bektaş

İsmail'im der ki düştüm ben nare
Evvel bağlanmışım ezeli ikrara
Bilirim sendedir derdime çare
Yetiş imdadıma Bozatlı Hızır

-9-

GEREKTİR

Yüzümü görmeden dost olan canlar
Aslınız Ali'den olsa gerekir
Canımı canana bağlayan yollar
Himmet bize pirden olsa gerekir

Pir himmet eylese sana ve bana
Kurban olam dostum sen gibi cana
Eriyip kül oldum ben yana yana
Bu da Hakk'ın emri olsa gerekir

İkrar verdim ikrarımdan dönemem
Benim benden haberim yok bilemem
Dost orada ben burada gülemem
Bülbül olup güle konsam gerekir

Bir ismin Adil'dir bir ismin Ali
Benden selam eyle ey seher yeli
Yardımcımız olsun Bektaş-ı Veli
Gönlümüz nur ile dolsa gerekir

Gönül bahçesinin biricik gülü
Akan göz yaşlarım andırır seli
Kuldur İsmail'im eyleme deli
Sizden bize himmet olsa gerekir

-10-

HIZIR

Ta ezelden beri dolmayan yayla
Bizleri eyledin Mecnun'la Leyla
Bu kadarda cefa olur mu böyle?
Yetiş imdadıma Bozatlı Hızır

Seherde ötüşen bunca bülbüller
Pirimin bağında açılmış güller
Halime bakıp da güller engeller
Yetiş imdadıma Bozatlı Hızır

Derdimin dermanı şahımdır Ali
Pirlerin pirdir Bektaş-ı Veli

Heybetinden oldum divane deli
Yetiş imdadıma Bozatlı Hızır

-11-

HAYDARIM

Bülbül olup konabilsem köşküne
Ehl-i beyti sevenlerin aşkına
Himmat eylen benim gibi şaşkına
Canım kurban adı güzel Haydarım

Şahan konmuş Çayoba'nın özüne
Doyamadım sohbetine sözüne
Bir aydoğmuş hayran oldum yüzüne
Canım kurban adı güzel Haydarım

Dumanlı dumanlı yüce dağların
Bin bir çiçek dolu güzel bağların
Haydar derde gece gündüz ağlarım
Canım kurban adı güzel Haydarım
Elim çözüp kollarımı bağlarsın
Eşin kayıp Mecnun gibi ağlarsın
Derya gibi kaptan kaba çağlarsın
Canım kurban adı güzel Haydarım

İsmail'im tutabilsem elinden
Bal damlıyor dudağından dilinden
Farkın yoktur has bahçenin gülünden
Canım kurban adı güzel Haydarım

-12-

HAYDAR

Var eyledin gündüz ile geceyi
Sen öğrettin elif ile heceyi
Göremedim senden gayrı yüceyi
Gönlümün mihmanı sultanım Haydar

Seni sevenlerin ayrılmaz yoldan
İlmi irfanınız tatlıdır baldan
Damızlığın nurdur kokunuz gülden
Gönlümün mihmanı sultanım Haydar

Bu işin önderi Muhammed Ali

İsmail'i ettin divane deli
Hakikat bağında Bektaş-ı Veli
Gönlümün mihmanı sultanım Haydar

-13-

ERENLER

Merhaba erenler merhaba size
Doyulmaz sizdeki sohbeete söze
Yine yol göründü erenler bize
Hizmetiniz kabul olsun erenler

Has bahçede türlü güller bitiyor
Can içinde canan bize yetiyor
İki Haydar bülbül olmuş ötüyor
Hizmetiniz kabul olsun erenler

Matem oldu baharımız yazımız
"Şah Hüseyin" der de yanar özümüz
Lanet olsun ol kafire sözümüz
Kurbanınız kabul olsun erenler

Elibol'um lokmasından gülünden
Günahkarım bir şey gelmez elimden
Bal damlıyor erenlerin dilinden
Hizmetiniz kabul olsun erenler

-14-

ERENLER

Ta ezelden aşık oldun adına
Yakup'um da doyamadı tadına
Erişilmez çarkı felek zatına
Hak'tan emir olmayınca erenler

Yakup'um da Yusuf diye meledi
Hak Teâlâ'dan nice dilek diledi
Yedi iklim dört köşeyieledi
Mecnun gibi o çölleri erenler

İsmail'im o cemali göresin
Yakup gibi muradına eresin

Erenlere türlü hizmet veresin
Evliyalar derde derman erenler

-16-

ERENLER

Dünya bir handır konup göçersin
Ne ekersen derviş onu biçersin
Benli bensiz badeleri içersin
İşinin hayranı canım erenler

Neden gelmezdin bilmem ki bize
Yıktın şu gönlümü döndürdün köze
Dokundum mu yoksa gönüle göze
İşinin hayranı canım erenler

Deli gönül yine yastadır yasta
Engür şarabımız doludur tasta
Derviş erenlerdir tacımdır başta
İşinin hayranı canım erenler
Elibol'un gönlü turapdır yüzü
Var ise kusurum bağışla bizi
Kırkların ceminde görmüşüm sizi
İşinin hayranı canım erenler

-17-

YARDIM

Kan ağlıyor Kerbela'da yazılar
Ah ettikçe yüreklerim sızılar
Şehit düştü bunca garip kuzular
Ah senin dertlerin İmam Hüseyin

Fırat suyu muhannettir dediler
Nerededir kırklar ile yediler?
Hain kâfir kesti suyu adiler
Ah senin dertlerin İmam Hüseyin

Asker çekip ordugahı kurdular
Ok atıp da al askeri vurdular
İlgıt ılgıt yarelerin sardılar
Ah senin dertlerin imam Hüseyin

İmdat eyle Al(i) Ekb- r'in derdine

Akıl ermez şu feleğin fendine
Çağrışalım Muhammed'in kendine
Ah senin dertlerin İmam Hüseyin

Hüseyin'i ara yere aldılar
Aç kurt gibi çadırlara daldılar
Ehl-i Beyt'in Arafat'ta kaldılar
Ah senin dertlerin İmam Hüseyin

İsmail'im cümle cihan ağladı
Mümin olan karaları bağladı
İki gözüm sel misali çağladı
Ah senin dertlerin İmam Hüseyin

-18-

GEL YETİŞ

Garip bülbüllerim neden ötmüyor
Zalim duman başımızdan gitmiyor
Gönül arzuladı elim yetmiyor
Nolur şah-ı merdan Ali'm gel yetiş

Ne gencimiz belli ne de ulumuz
Ne insanlık kaldı ne de yolumuz
Şaşırıldı yolunu bunca kulunuz
Nolur şah-ı merdan Ali'm gel yetiş

Gece gündüz durmaz seni ararım
İsmail'im dağa taşa sorarım
Şu gönlüme türlü hayâl kurarım
Nolur şah-ı merdan Ali'm gel yetiş

-19-

DEDELER

Kalayı gitmiştir bakırı yalan
Parayı al dede orayı dolan
Talip olanlardır arada kalan
Ah şu menfaatçi zalim dedeler

Dede olan önder olur talibe
İşimiz gücümüz yalan hile be!

Doğruyu söylersen derler deli be
Akli tamam fikri noksan dedeler

Hak deyince ulu meydan kurulur
Elbet bu hesaplar bir gün sorulur
Aldattım diyenler boşa yorulur
İçi bozuk dışı güzel dedeler

Tarikat dediğin doğru bir yoldur
Gel şu menfaatı aradan kaldır
Doldur boş kovayı deryadan doldur
Balı gitmiş boş kovandır dedeler

İsmail'im sen de dahilsin buna
Bilirim çokları kızarlar sana
Sürüler çobansız gider her yana
Sizi kurtlar yesin haksız dedeler

-20-

İKRARINDAN DÖNENLER

İkrar verip ikrarından dönenler
Abdal deyi peşimizden gülenler
Nefse uymuş gece gündüz yelenler
Bir gün olur görme diye dönersin

Bilir misin gönül denen yuvayı?
Eder idim size bin bir duayı
Boş bulursun bir gün dolu kovayı
Suyu bitmiş göle dönersin bir gün

Suyu bir babadır toprağı ana
Yakışmaz Vahab'im sen gibi cana
Sana derim Ali gülüm ben sana
Sen de benim gibi olursun bir gün

Kırmayıydın Kabe denen gönülü
Kafeste koydunuz garip bülbülü
Bülbül güle küsmüş nerde sümbülü?
Sende benim gibi solarsın bir gün

Biriniz Vahabtır biriniz Ali
Kuldur İsmail'im hem de deli
Şahidimiz inan Bektaşî Veli
İkrar verip neden böyle dönersin

-21-

DEVİR DÖNDÜ AHİR ZAMAN MI?

Ara dostum ara mürşidin ara
Ne deyim efendim yüzümüz kara
Bulunmaz tabibi derindir yara
Yoksa devir döndü ahir zaman mı?

İnsanoğlu inan dünya yalancı
Kimisi yolcudur kimisi hancı
Ölmüştür insanlık yoktur inancı
Yoksa devir döndü ahir zaman mı?

Var mı benim gibi edna kulunuz
Ne insanlık kaldı ne de yolumuz
Ne gencimiz belli ne de ulumuz
Yoksa devir döndü ahir zaman mı?

Ne mutludur Hak gevheri satana
Rahmet olsun ecdadına atana
Yalvarırım Kerbelâ'da yatana
Yoksa devir döndü ahir zaman mı?

Yoktur şu cihanda kimseye sözüm
Nedeyim efendim karadır yüzüm
Kuldur İsmail'im çürümüş özüm
Yoksa devir döndü ahir zaman mı?

-22-

GEL BU DERDE EYLE DERMAN

Yalvarırım ulu şahım
Gel bu derde eyle derman
Göklere erişti ahım
Gel bu derde eyle derman

Ne türbesi ne de doktor
Öksüz kardeş annen yoktur
Yavruları gayet çoktur
Gel bu derde eyle derman

Bilmem ki bu nasıl yazı
Meleşiyor koyun kuzu
Yüreğime koydun sızı
Gel bu derde eyle derman

Hem Alisin hem Velisin
İyisini sen bilirsin
Cansızlara can verirsin
Gel bu derde eyle derman

Yoktur şu cihanda meylim
Hasan ile Cebrail'im
Ben bu bahtıma kailim
Gel bu derde eyle derman

Kardeşin der noldu sana
Yetiş Hızır sen bu cana
İsmail'im yanar sana
Gel bu derde eyle derman

-23-

KARDEŞ

O! Allah'ın sırrı nerde ararım
Ağaçta mı taşta mıdır sorarım
Adem oğlundadır kavli kararım
Buna da ne dersin bilemem kardeş

İlmin kapısı Ali'yle Muhammed
O da velilere eyledi himmet
Bunca mucize bunca keramet
Buna da ne dersin bilemem kardeş

Veliler nebiler ilmin durağı
Hacı Bektaş Yesevi'nin çırağı

Miraç'daki Muhammedin burağı
Buna da ne dersin bilemem kardeş

İsmail'im söyler haberi Hak'tan
Cihanı alemi var etti yoktan
Allah ademdedir adem de Hak'tan
Buna da ne dersin bilemem kardeş

-24-

KARDEŞ

Bizi var eyleyen ne diyor buna
Sana derim ey insanoğlu sana
Allah'a inanan kıyar mı cana
Akan kan senindir unutma kardeş

Bölmeyin bu güzel cennet vatanı
Ne çabuk unuttun şehit atanı
Tatlı aşımıza zehir katanı
Beraber cezasını verelim kardeş

Bir turalım şu alemi herkesi
Kimse kimsenin değildir kölesi
Ah şu insanların türlü hilesi
İnsanlığa zarar veriyor kardeş

Yol atamızın çizdiği nurlu yol
Gel kardeşim sen de buna dahil ol
Hep bir kardeşiz ne sağ vardır ne sol
El ele vermenin zamanı kardeş

Yüce vatanıma bağlıdır özüm
Gel kardeş bu işe bulalım çözüm
Elibol'um der ağlar iki gözüm
Aramıza hain girmesin kardeş

-25-

UTANIR KARDEŞ

Hiç yalan söyler mi hakiki ozan
Şöhret olacaksan malınla kazan
Elibol'dur turnam şiiri yazan
Hakikat yolundan ayrılma kardeş

Ehli olup bu işlere ermeden
Has bahçenin güllerini dermeden
Yemin ettin plağını vermeden
Hakikat yolundan ayrılma kardeş

Elibol'u niçin sefil eyledin
Radyoda neden böyle söyledin
Ozanlığın şerefini neyledin
Hakikat yolundan ayrılma kardeş

Mustafa Erkuş'sun aşığım dersin
Hela haram demez lokmayı yersin
İsmail'im söyle alem de duysun
Hakikat yolundan ayrılma kardeş

-27-

DİVANE KULU

Kayıp etmiş yolun kör gibi arar
Ben âlimim der de yol erkan sorar
Bilmez ki bu işte eyliyor zarar
Be Allah'ın şaşkın divane kulu

Talib isen sakın ayrılma yoldan
Rızasız meyveyi koparma daldan
Aldatmaya kalkma daima aldan
Be Allah'ın şaşkın divane kulu

Tanrı bize doğru yolu buyurdu
Akıl verip baş ummana koyurdu
Elçi salıp cümlemize duyurdu
Be Allah'ın şaşkın divane kulu

Nefsi emmareye eyledik akın
Ne işler yapıyor kullara bakın
Kıyametin günü galiba yakın
Be Allah'ın şaşkın divane kulu

Gelin hep beraber pire varalım
Hak eyvallah deyip dara duralım
Açılmış yareye merhem saralım
Be Allah'ın şaşkın divane kulu

Aldanma cihana dünya gelindir
Zannedersin şu alemi benimdir
Unutma ki sonu yine ölümdür
Be Allah'ın şaşkın divane kulu

Bilirim İsmail günahın çoktur
Aşıkların sözü daima haklıdır
Sanma ki bu yolun sahibi yoktur
Be Allah'ın şaşkın divane kulu

-28-

KULLARA

Neler çektim şu feleğin elinden
Korkuyorum boran ile yelinden
Yoldaşımız Hızır yardım veliden
Medet senden benim gibi kullara

Zincir kâr eylemez deli gönüle
Bağlandım ben ona erkân yol ile
İspat etti kendin bir top gül ile
Benim gibi aciz garip kullara

Gönül dedikleri Kâ'be orası
Sinemdedir yıllar yılı yaresi
Söner mi İsmail'im Hakk'ın çırası?
Aylar aşar güneş doğar kullara

-29-

GARİP MUSA

Nedir erenler sizin derdiniz
Benim neslim inan ol Garip Musa
Yıllar yılı fetvaları verdiniz
Benim neslim inan ol Garip Musa

Güller solmuş bülbül boşa ötmeyin
Kökü birdir ayrı yola gitmeyin
İster kabul edin ister etmeyin
Benim neslim inan ol Garip Musa

Dede Karkınlı'nın bizdedir eli
Şahidimiz bizim Bektaş-ı Veli
Burcu burcu kokan ey seher yeli
Benim neslim inan ol Garip Musa

Niceleri dalımızdan koptular
Çıkar için doğru yoldan saptılar
Türlü türlü bize cefa yaptılar
Benim neslim inan ol Garip Musa

Mi'min olan mü'min söyler mi yakın
Şu halkın gönlünü gümana salan
Nesline taş atıp ahdini alan
Benim neslim inan ol Garip Musa

Neden böyle adaveti güttüler
Biz garibi canımızdan ettiler
Senelerdir karga gibi öttüler
Benim neslim inan ol Garip Musa

Elibol'um der ki nedir bu haller
Sarıp soluyor açılan güller
Himmat şah-ı merdan konuşsun diller
Benim neslim inan ol Garip Musa

-30- ÇAĞIRIR

Yusuf'un sohbeti Ali'nin sazi
Getirdiler bize baharı yazı
Ben de karışmışım onlara bazı
Diller Yusuf, teller Ali çağırır

Canım dostlar beni memnun ettiniz
Uzadı aramız hayli gittiniz
Gül dalında bülbül olup öttünüz
Bülbül Yusuf güller Ali çağırır

Gönül durmaz akar gider sel gibi
Burcu burcu kokan gonca gül gibi
Bulunmaz dostlarım tatlı dil gibi
Gonca Yusuf güller Ali çağırır

Göz göz oldu yine azıyor yaram
Himmat eyle üstad yanına varam
Gönlümüz Kâ'be'dir kitabım Kur'an
Kâ'be Yusuf Kur'an Ali çağırır

Elibol'um der ki ben de bir petek
Biriniz bal yapar biriniz ipek
Varıp o dergaha pir elin öpek
Pirim Bektaş diller Ali çağırır

-31-

KİME NE DİYİM

Niçin böyle gamlı gamlı gezersin?
Kah gönülde kah deryada yüzersin
Sakın sonra ben garibi üzersin
Kader böyle imiş kime ne diyim

Bülbül gül dalında ah edip öter
Burcu burcu sila burnuma tüter
Çektiğimiz cefa bizlere yeter
Kader böyle imiş kime ne diyim

Has bahçenin güllerini derdiler
Aşıklara çile cefa verdiler
Sabredenler muradına erdiler
Kader böyle imiş kime nedeyim

Bülbüller çağırır gonca güllere
Yine düştüm ben bu gurbet ellere
Göz görmüyor duman çökmüş bellere
Kader böyle imiş kime nedeyim

İsmail'im derdin ölümden beter
Bülbüller ne yaman firaklı öter
Naz etme ey gönül gel artık yeter
Kader böyle imiş kime nedeyim

-32-

DEDİLER

Hacı Bektaş şahan dumanlı belı
Esmе bağrım yanık ey seher yeli
Muhammed'in nesli Ali'nin gülü
Bunca derde derman sende dediler

Yüzüm sürdüm dergahına postuna
Kurban olam kırklar gibi dostuna
Niyazım var cümlelizinin destine
Bunca derde derman sende dediler

Akpınar dediniz akar pınarın
Bülbül olup başucuna konarım
Gece gündüz pir uğruna yanarım
Bunca derde derman sende dediler

Himmet deyip geçtim delikli taştan
Ağlar iki gözüm kurumaz yaştan
Neler gelip geçti bu garip baştan
Bunca derde derman sende dediler
Kesilen kurbanlar yenir aşkına
Hayran kaldım sarayına köşküne
Yardım eyle bizim gibi düşküne
Bunca derde derman sende dediler

Ne mutlu İsmail'im ol şaha eren
Nasip olup onu bir daha gören
Bunca dertlilerin dermanını veren
Hünkar Hacı Bektaş Veli dediler

-33-

DERSİN

Ne gam ne keder koyma beni yasa
Siz ağı içinli ben Garip Musa
Gece gündüz gezer elinde asa
Cümlelinin muradını verir mi dersin?

Müminin asası elinde gerek
Pir aşkına yanar ne deyim yürek
Dalmışım deryaya çekerim kürek
Bilmem ki menzile erer mi dersin?

İsmail'im can içinde cananın
Yerin yurdun cennet olsun mekanın
Tarikatta köle başta erkanın
Kırkların cemine erer mi dersin?

-34-

TURNALAR

Gök yüzünde turnam olmuşsun katar
Dillerim Muhammed Ali'den öter
Ağlatmayın bizi gel artık yeter
Hacı Bektaş Şahan konun turnalar

Düşmez mi yolunuz Yemen eline?
Beni kurban edin pirin yoluna
Hele bakın Kerbela'nın çölüne
Şehitler yurduna konun turnalar

Acep gider misin Necef'e doğru?
Olur mu şahımın katarı ayrı
Gönül pare pare yanıktır bağı
Haydar-ı Kerrar'a konun turnalar

Dertli Elibol'um günahın çoktur
Senede bir kurban talibe haktır
Şehitler içinde emsalî yoktur
Mazlum Hüseyin'e konun turnalar

-35-

TURNALAR

Sarmaz mısın gönüldeki yarayı?
Turnam sever isen Kadir Mevla'yı
Sivas'tadır ceddin Garip Musa'yı
Bir de benden niyaz edin turnalar

Serindir havası yayladır yeri
Tarikat erkanda veririm seri
Bektaş-ı Veli'mdir pirlere piri
Bir de benden niyaz edin turnalar

Seher vakti esmez oldu yelleri
Kan bürümüş Kerbela'nın çölleri
Şehit düştü Muhammed'in gülleri
Bir de benden niyaz edin turnalar

Çaylar gibi çağlar gözümün yaşı
İmam Hüseyin'dir şehitleri başı

Kafirle orada kıldı savaşı
Bir de benden niyaz edin turnalar

İmam Hasan'ın da çıkmaz acısı
Verdi ağı tasın gece yarısı
Sebep o hain zalim karısı
Bir de benden niyaz edin turnalar

Rumeli'nde Hacı Bektaş Veli'ye
Bir uğrak veresin Kızıl Deli'ye
Ol güzel Muhammet neslim Ali'ye
Bir de benden niyaz edin turnalar

Gönül Kâ'be'si de bizlere yakın
Sefil İsmail'in haline bakın
Arzu hallerimi unutman sakın
Bir de benden niyaz edin turnalar

-36-

ŞAH-I MERDAN

Senin sevdan beni öldürür bir gün
Derdimin dermanı ol Şah-ı Merdan
Ah ile figanım artıyor her gün
Yareme bir merhem ol Şah-ı Merdan

İmam Hasan çekti bunca çileyi
Akar göz yaşlarım ol Şah-ı Merdan
Mateme büründü bunca meleğin
Gönül pare pare ey Şah-ı Merdan

Al kanlar içinde yatar Hüseyin
Gönüller yastadır ol Şah-ı Merdan
Haktandır bu emir kime küseyim
Sinem pare pare ol Şah-ı Merdan

İmam Zeynel ile imam Bakır'ın
Dertlere dermandır ol Şah-ı Merdan
Caferi Sadık'tır ilmi fakirin
Gönüller sultanı ol Şah-ı Merdan

Musa-ı Kazım Şah İmam İrıza
Gönlümün nurudur ol Şah-ı Merdan
Taki, Naki, Asker yoldaştır bize
Ay ile güneşsin ol Şah-ı Merdan

Bir adın Mehdi'dir sır olup gittin
Haydarı kerrarsın ol Şah-ı Merdan
Sefil İsmail'i perişan ettin
Aşıklar üstadı ol Şah-ı Merdan

-37-

ŞAH-I MERDAN

Aklım mı şaştı yoksa ben mi şaştım?
Derya deniz gibi kaynayıp coştum
Mevla nasip etti bir dolu içtim
Aşıklar üstadı ey Şah-ı Merdan

Ela göz üstünde kaşların kara
Yüreğime açtın derin bir yara
Ne olursun şahım derdime çare
Aşıklar üstadı ey Şah-ı Merdan

Yoktur şu alemde sen gibi güzel
Aşığım ben sana evveli ezel
Dökülmüş yaprağım olmuşum gazel
Derdimin dermanı ey Şah-ı Merdan

Sabah sabah eser seher yellerin
Domur domur olmuş gonca güllerin
Şeker şerbet midir tatlı dillerin?
Derdimin dermanı ey Şah-ı Merdan

İsmail'im söyler nedeyim eller
Bilmiyorum bana deli mi derler?
Benim arzumanım o gonca güller
Gönlümün sultanı ey Şah-ı Merdan

-38-

VELİSİN

Yolum düştü ol şahanım eline
Benden selam olsun seher yeline

Doyulur mu erenlerin diline
Adı güzel canım kurban Velisin

Çağlayı çağlayı suların akar
Açılmış güllerin mis gibi kokar
Senin bu hasretin bağrımı yakar
Adı güzel canım kurban Velisin

Elibol'um niçin böyle yanarsın
Bülbül gibi gülden güle konarsın
Pirim derde gece gündüz yanarsın
Adı güzel canım kurban Velisin

-39-

ADI GÜZEL VELİSİN

Yolum düştü ol şahımın eline
Hayran oldum lale sümbül gülüne
Doyulur mu erenlerin diline?
Adı güzel kendi güzel velisin

Çağlayı çağlayı suların akar
Açılmış güllerin mis gibi kokar
Bülbülünün sesi bağrımı yakar
Adı güzel kendi güzel velisin

İsmail'im niçin böyle yanarsın
Bülbül gibi gülden güle konarsın
Pirim derde gece gündüz ararsın
Adı güzel kendi güzel velisin

-40-

YOL BİZİM

Ney idik ne olduk canım erenler
Hak deyip de Cem evine gelenler
Doğru sürsün bu yolları bilinler
Ali bizim erkan bizim yol bizim

Bu yolu erenler Kuran Ali'dir
Ali mü'minlerin gonca gülüdür

Üçler beşler yedilerin kendidir
Ali bizim erkan bizim yol bizim

Ayrı ayrı canlar talip görülmez
Bu gidişle o menzile erilmaz
Usta olmayınca güller derilmaz
Ali bizim erkan bizim yol bizim

Neden mü'minlerin gönlü durulmaz
Kul hakkıyan o dergaha varılmaz
Sıdkınan çağırın yolda yorulmaz
Ali bizim erkan bizim yol bizim

Esen yeller savuruyor harmanım
Gün gelirden okuturlar fermanım
Elibol'um ben bu yola kurbanım
Ali bizim erkan bizim yol bizim

-41-

BİZİM

İnsanoğlu neden halden bilmiyor
Kalpler kara yılan yüzler gülmüyor
Yemin etmiş bir araya gelmiyor
Bilmem nasıl olur sonumuz bizim

Kaybettik insanlığın yolunu
Alı'yi sevenler böyle olur mu?
Yağan yağmurların kar mı dolu mu
Bilmem nasıl olur sonumuz bizim

Nerde kaldı Hak yolunu sevenler
Ben dedeyim ben talibim diyenler
Allah Allah deyip lokma yiyenler
Bilmem nasıl olur sonumuz bizim

Şaşkın düşkün yıllar yılı yatarız
Yalan sözü sahi gibi satarız
Korkuyorum böyle böyle batırız
Bilmem nasıl olur sonumuz bizim

Zemheri ayına döndü yaz günüm

Avşar köyü inan sana üzgünüm
Ne darılmış sana ne de küskünüm
Bilmem nasıl olur sonumuz bizim

Elibol'um der ki döndüm deliye
Çağırırım Hak Muhammed Ali'ye
Halvet ettim Hacı Bektaş Veli'ye
Bilmem nasıl olur sonumuz bizim

-42-

ALİM DİYEREK

Nice aşıkların gelip gittiler
Gül dalında bülbül olup öttüler
Car diyenin imdadına yettiler
Erenler ceminde Ali'm diyerek

Aşıklardır mü'minlerin yuvası
Çayır çimen gonca güldür ovası
Ne hoş olur erenlerin duası
Erenler ceminde Ali'm diyerek

Ben korkarım rüzgarından yelinden
Dilim söyler bir şey gelmez elimden
Bal damlıyor Süleyman'ın dilinden
Erenler ceminde Ali'm diyerek

Süleyman'ın namazını kılmışın
Erenlerden nasibini almışın
Umman olup deryalara dalmışın
Erenler ceminde Ali'm diyerek

Elibol'um der ki ben de bir pınar
O aşkın çırası bağrımda yanar
Bülbül gül dalına elbette konar
Erenler ceminde Ali'm diyerek

-43-

VEKİLİM ALİ

Benim ruhum benim güneşim ayım
Sana derim sana gülyüzlü dayım
Erenlerden gelir kısmetim payım

Fazlı deyip beni eyleme deli
Yer gök şahidimdir vekilim Ali

Dayım bana neden söyler bu sözü
Sivri sinek dolu barajın özü
El sözü satanın kor olsun gözü

Fazlı deyip beni eyleme deli
Yer gök şahidimdir vekilim Ali

Herkes tohum atar toprağa taş
El malı satanın emeği boşa
Sonunda tutulur borana kışa

Fazlı deyip beni eyleme deli
Yer gök şahidimdir vekilim Ali

Haram lokma acı derler tatmadım
Helalime haram malı katmadım
El sözünü benim diye satmadım

Fazlı deyip beni eyleme deli
Yer gök şahidimdir vekilim Ali

Tatlı yapalım şeker ile undan
Var ise günahı sorulur ondan
Elibol'um der ki bana ne bundan

Fazlı deyip beni eyleme deli
Yer gök şahidimdir vekilim Ali

-44-

AĞLAR GEZERİM

Bin bir seda gelir ovidan taşdan
Ne haber üstadım borandan kışdan
Ağlar iki gözüm kurumaz yaşdan
Erenler aşkına ağlar gezerim

Gel benim üstadım gülyüzlü ozan
Yanıktır bağrımız ağlarım bazan
Bilmiyorum kardeş daha ne yazam
Erenler aşkına ağlar gezerim

Elibol'um derdi ben de bir çırak
Hak eyvallah deyip darına durak
Ümmet eyle üstad yanına varak
Erenler aşkına ağlar gezerim

-45-

AŞK OLSUN

Baki değil şu cihanın tapısı
Altın gümüş elmastandır yapısı
Nerededir erenlerin kapısı
Bulamadım bulanlara aşk olsun

Aldanmayın cihan denen örene
Kırklar ile yedileri görene
Nasip olup o pirlere erene
Eremedim erenlere aşk olsun

Gezmeyelim şu alemleri havayı
Nolur pirim kesme benden duayı
Arıyorum kırklar denen yuvayı
Bulamadım bulanlara aşk olsun

Elibol'um söyler neyleyim naçar
Hakk'ın kapısını erenler açar
Unutmuş pirini yolundan kaçır
İkrar verip duranlara aşk olsun

-46-

DETLİ

Kerem Aslı gibi ateşe yakman
Ben bir biçareyim kusura bakman
Derdimiz çoktur nerede Lokman?
Garip bülbül gibi detliyiz detli

Bülbül güle ağlar yok mudur çare?
Gönülde açıyor onulmaz yare
Attı felek pençe eyledi pare
Garip bülbül gibi detliyiz detli

Ne olursun şahım gel beni güldür
Derdimin dermanı ne ise bildir

Çektirme bu derdi vur beni öldür
Garip bülbül gibi detliyiz detli

Gitmez başımızdan amansız duman
Ah bu zalim felek bilmiyor aman
İsmail'im eder halimiz yaman
Garip bülbül gibi detliyiz detli

-49-

KİMLER NEYLESİN

Kalbimizden karaları dökelim
Gönlümüze nurdan tohum ekelim
Boş tarlaya türlü meyva dikelim
Verimsiz tarlayı kimler neylesin

Ademdedir şu Tanrının kapısı
Akıl ermez türlü türlü yapısı
İnsandadır Hakk'ın güzel kokusu
Meyvasız tarlayı kimler neylesin

Gelin hep beraber kardeş olalım
Hakk'a giden doğru yolu bulalım
Diken almış şu tarlayı yolalım
Dikenli tarlayı kimler neylesin

İnsanoğlu o tarlayı andırır
Aciz kullar birbirini kandırır
Haram demez lokmasını bandırır
Zehirli lokmayı kimler neylesin

İsmail'im der ki ben de bilemem
Yollar çamur ayak yalın gelemem
Bülbül ağlar gülü soluk gülemem
O gülsüz tarlayı kimler neylesin

-50-

SABİR

Sabır sabır derler Mevlâm'ın adı
Hiçbir şeyde yoktur lezzeti tadı
Koymaz bahçesine hoyradı yadı
Cümlenin muradın veriyor sabır

Niçin böyle dertli dertli sorarsın
Olur olmaz işte kendin yorarsın
Sabır sabır diye durmaz ararsın
Cümlelerin muradın veriyor sabır

Şu sabırın sırrı adem oğludur
Benim gönlüm gözüm Hakk'a bağlıdır
Dertliyim dostlarım yürek dağlıdır
Dertlinin muradın veriyor sabır

Elibol gönüller olmasın ayrı
Kendini beyhude yormasan gayrı
Dolaştırma bana sahraya bayrı
Cümlelerin muradın veriyor sabır

**-51-
DERSİN**

Canım sana kurban İman Hüseyin
Sen var iken ben kimlere küseyim
Himmat eyle rüzgar gibi eseyim
Gönül maksuduna erer mi dersin

Has bahçeye türlü güller dikerim
Şu gönlüme nurdan tohum ekerim
Yıllar yılı göz yaşları dökerim
Gönül maksuduna erer mi dersin

İsmail'im yana yana durursun
Ol şahımın yurdun nerde bulursun
Hak nasip ederse elbet görürsün
Gönül maksuduna erer mi dersin

**-52-
BİLMİYOM**

Ağlayı ağlayı düştüm çöllere
Sen düşürdün beni dilden dillere
Göz görmüyor duman çökmüş bellere
Yolda mıyım? Çölde miyim? Bilmiyom

Sular gibi çağlar çağlar akarım
Ömür boyu yollarına bakarım

Gücüm yetse şu dağları yıkarım
Dağda mıyım? Çölde miyim? Bilmiyom

Elibol'um bu haline nedersin
Bülbül gibi ah u figan eylersin
Gün gelirden can borcunu ödersin
Ölü müyüm? Diri miyim? Bilmiyom

**-53-
GÖREMEDİM**

Çok aradım bulamadım
Muradına eremedim
Yazık oldu şu ömrüme
Ben hiçbir gün göremedim

Geçti ömrüm döndü yele
Mecnun gibi düştüm çöle
Bulamadım ben yarimi
Gezeledim elden ele

Nasıl kader nasıl çile
Ne dilerse Hak'tan dile
Elibol'um ne ağlarsın
Kader böyle bile bile

**-54-
DOSTUM**

Birer birer gözeyledim yerini
Göremedim senin gibi birini
Bahçende yetişen güzel ürünü
Sakın yad ellere yoldurma güzel

Soluyor baharın geliyor kışın
Şu yalan dünyada iyice düşün
Ay ile güneştir vallahi eşin
Huriyi melekten güzelsin güzel

Tatlıdır dilleri sohbeti bülbül
Eladır gözleri saçları sümbül
Bağrında yetişen goncadan bir gül
Sakın sam yeline soldurma güzel

Elibol'um kalem çekmiş kaşına
Sevdim onu taç eyledim başıma
Kurban olam toprağına taşına
Burcu burcu kokar gülerin güzel

-55-
GİDİYOR

Gitme güzel dostum nolarsun sakın
Eski gülen yüzler değişti bakın
Bilmezdim ayrılık bu kadar yakın
Beni ateşlere yaktı gidiyor

Ne çabuk bezdi idin bendeki yüzden
Bu acı günleri ummazdım sizden
Gittin amma kesme selamı bizden
Beni del(i)eyleyip yaktı gidiyor

Has bahçede gonca gülü bitirdim
Beraberce şu gönlümü götürdün
En sonunda nazlı yarı yitirdim
Beni ateşlere yaktı gidiyor

Soldu lale sümbül nergis yanımda
Öter bülbüllerim yıkık hânımda
İsmail'im ölür o yar yolunda
Aklımı başımdan aldı gidiyor

-56-
DİLBER

Ta ezelden nasip oldu bizlere
Ah u zarım nur cemalli yüzlere
Hayranım var o sendeki gözlere
Ey benim gönlümün sultanı dilber

Bülbül gibi aşığım gonca güle
Gülde âşık olmuş garip bülbüle
Gözümün yaşını döndürdün sele
Ey benim gönlümün sultanı dilber

Yoktur şu cihanda ahababım dostum
Beni ağlatmak mı ne idi kastın?

Kusura bakıp da bana mı küstün?
Ey benim gönlümün sultanı dilber

Şu garip gönlüme olursan mihman
Yüce Mevlam bana eylese ihsan
Hesabı mı gelir bendeki noksan
Ey benim gönlümün mihmanı dilber

Benim ela gözlü dilberim sensin
Seni sevenlerin dergaha gelsin
Kesin kurbanları Nevruz'da yensin
Ey benim gönlümün mihmanı dilber

İsmail'im söyler nedeyim eller
Erişti baharın açıldı güller
Gönüller sultanı Ali'yi derler
Ey benim gönlümün sultanı dilber

-57-
DİLBERİM

Doyum olmaz o sendeki gözlere
Bir canım var kurban olsun sizlere
Sürme çekmiş siyah elâ gözlere
Kara bahtlı benim nazlı dilberim

Ateş düşmüş alev alır yüreğim
Sen sana sahip ol sizi göreyim
Semada meleksin yerde direğim
Kara bahtlı benim nazlı dilberim

Darılıp sözüme gönlünü üzme
Şu yalan dünyada sıkılıp gezme
Ben biçareden usanıp bezme
Kara bahtlı benim nazlı dilberim

Değişmem sizleri dünya malına
Bu tatlı canımı koydum yoluna
Akıl fikir eyle garip kuluna
Kara bahtlı benim nazlı dilberim

Gönül deryasında kayıklar yüzer
Elvan elvan kokun cihanı bezer

Elibol'um garip peşinde gezer
Kara bahtlı benim nazlı dilberim

-58-

LEYLAM

Mevla'mın yazısı bu gurbet bana
Akan göz yaşların dokunur cana
Bunca akıl verdim kâr etmez sana
Gözümün nurusun birtecik Leylam

Koymuşum yoluna bu tatlı canı
Tarumar eyleme şöhreti şanı
Bak neler eyliyor ol yüce gani
Gözümün nurusun birtecik Leylam

Yaraladın gönül denen yuvayı
Gezmeyelim şu alemi havayı
Kesme Hak'tan şükür ile duayı
Gözümün nurusun birtecik Leylam

Gönül der İsmail cihanı nidem
Terk edip gurbeti Leylama gidem
Dinmez gözyaşlarım ben nasıl edem
Gözümün nurusun birtecik Leylam

-59-

SENE

Uzak durmuş niçin böyle bakarsın?
Ben garibi ateşlere yakarsın
Yeni açmış gül misali kokarsın
Has bahçe gülüne benziyor Senem

Deli deyi beni yine kınarsın
Gün gelir de belki bizi anarsın
Bülbül gibi gülden güle konarsın
Cihanda menendin bulunmaz Senem

Ne kadar methetsem az gelir sizi
Seversen Mevla'yı unutma bizi
Ay ile güneşi andırır yüzü
Huriyi melekten güzelsin Senem

Bu cevri cefayı eyleme bana
Ol ela gözlerin yakındır cana
Cihanı alemi değişmem sana
Aslın Fatıma'ya benziyor Senem

Gonca güllerini soldurma sakın
Elibol'um der halime bakın
Cenneti âlâdan geliyor kokun
Kokar burcu burcu güllerin Senem

-60-

REYHANIM

Dağlar türlü çiçek gönülde Reyhan
Görünce sizleri olmuşum hayran
Bahçende yetişen turuncu ayvan
Leyla mısın gonca mısın sen nesin?

Ateş düştü dağlar yanıyor özüm
Karadır kaşların eladır gözün
Yalan değil inan doğrudur sözüm
Güneş misin ay mı yoksa sen nesin?

Kanatlanmış kuşlar gibi uçarsın
Yel vurdukça yelkenini açarsın
Yavru ceylan gibi nere kaçarsın
Melek misin ceylan mısın sen nesin?

Bazı bazı deli devre söylerim
Aşıklar gariptir gönül eylerim
Darılma güzelim sonra neyelerim
Bülbül müsün sümbül müsün sen nesin?

Boyu selvi gibi goncası çınar
Reyhan bir deryadır ben de bir pınar
Yanar Elibol'um beyhude yanar
Aşık mısın sadık mısın sen nesin?

-61-

FADİMEM

Hakk'a giden yollar bizim özümüz
Dertli dertli öter elde sazımız

Yeni doğdu baharımız yazımız
Mecnun'un Leyla'sı güzel Fadime'm

Gitmez şu dağların boranı kışı
Eladır gözleri kalemdir kaşı
Ay gibi cemali ondokuz yaşı
Ferhat'ın şirini güzel Fadime'm

Bulunmaz emsalin ne deyim sana
Tatlıdır dillerin yakınsın cana
Aşıklar gamlıdır darılma bana
Tahir'in Zühresi güzel Fadime'm

Görebilsem kalem tutan elleri
Burcu burcu kokan gonca gülleri
Şeker şerbet midir tatlı dilleri
Garib'in Senemi güzel Fadime'm

Elibol'um neden böyle ağlarsın?
Ağlar ağlar sular gibi çağlarsın
Bülbül güle hasret kara bağlarsın
Güzeller güzeli güzel Fadime'm

-63-

GÜZELİM

Sabahtan gelir bülbülün sesi
Şu gelen güzel de kimlerin nesi?
Başına vurunmuş püsküllü fesi
Sallandıkça cana değer güzelim

Gelin senin adın Leyla mı leyli
Sabahtan esiyor kıblenin yeli
Güzel senin için olmuşum deli
Kaşı kara gözü elâ güzelim

Hak'tan mı indi bu güzellik sana?
Kaş ile kirpiğin dokunur cana
Bu cevri cefayı eyleme bana
Kaşı kara gözü elâ güzelim

Deli gönül yine dolmuş taşıyor
Elibol'um bu işlere şaşıyor
Yandı yürek kebab gibi pişiyor
En sonunda ayrı düştük güzelim

-64-

EY GÜZEL

Yeni açmış gonca gülü yüzlerin
Konuştukça lezzet verir sözlerin
Cihanı aleme değer gözlerin
Huri misin melek misin ey güzel?

Seyrettim kardan beyaz elleri
Bülbül gibi şirin tatlı dilleri
Kokar burcu burcu gonca gülleri
Huri misin melek misin ey güzel?

Kesilmez boranın dumanlı başın
Ne kadar methetsem bulunmaz eşin
Elâ göz üstünde hilaldir kaşın
Huri misin melek misin ey güzel?

Salınma karşımda ey güzel peri
Aşkın muhabbeti kalbimde yeni
Cenneti alâdan gelirsin beri
Huri misin melek misin ey güzel?

Hiç görmedim senin gibi Leyla'yı
Andırıyor ak gerdanın yaylayı
Eğer güzel sever işen Mevla'yı
Huri misin melek misin ey güzel?

Benzettim sesini kafeste kuşa
Elibol'um söyler neyleyim boşa
Ah u zarım kaldı ol hilal kaşa
Huri misin melek misin ey güzel?

-65-

GÜZELİM GÜZELİM

Yine duman duman dağların başı
Elâdır gözleri kalemdir kaşı
Burcu burcu kokar ondokuz yaşı
Adı güzel kendi güzel güzelim

Yaşımız kırk olmuş nedeyim sana
Neden böyle taşlı söylersin bana

Kurban olam güzel sen gibi cana
Adı güzel kendi güzel güzelim

Bahar geldi çiçek açar ağaçlar
Güzel olan güzel kusur bağışlar
İsmail'im döker kan ile yaşlar
Adı güzel kendi güzel güzelim

**-66-
GÜZELLER**

Bir çift suna gelmiş bizim ellere
Varıp hatırların soram bir kere
Sakın dokunmayın gonca güllere
Bülbül gibi garip garip güzeller

Bülbül gibi semalarda uçarsın
Avcı sanıp benden uzak kaçarsın
Beyaz göksü ak gerdanı açarsın
Derdimin dermanı canım güzeller

Elibol'um yarelerin derindir
İçlerinde esmer olan yarimdir
Ayrılık bizlere acı ölümdür
Beni mahsun koyup giden güzeller

**-67-
NE DEYİM GÜZEL**

Sen genç bir şairsin ben ise yaşlı
Tatlıdır sohbeti hem hilal kaşlı
Gidemem yollarım dikenli taşlı
Yareli şu gönlüm ne deyim güzel

Kabülü mümkün mü Hak'ta duamın
Ben ustama köle hem de gulamım
Güler mehtap ile gelsin selamın
Gül gülleri okşar nedeyim güzel

Elibol iniler kovanda arı
Bulamam vallahi sen gibi yarı
Bülbüller gül için çekiyor zarı
O ağlar ben ağlar ne deyim güzel

**-68-
NE DEYİM GÜZEL**

Ne kadar methetsem yakışır sana
Tatlıdır diliniz yakınsın cana
Sizinle tanışmak ne mutlu bana
Gönlümün sultanı ne deyim güzel

Bilmem ne yazayım inan ki size
Lâmelif yazılmış kaş ile göze
Doyulmaz sendeki sohbeta söze
Baldan tatlı şirin dillerin güzel

Mendili benekli oylumu kara
Bir garip bülbülüm yürekte yara
İsmail'im şu desem çekerler dara
Hastadır şu gönlüm ne deyim güzel

**-69-
NOLURSUN GÜZEL**

Sen bu sözü bana neden söyledin
Yareli gönlümü harap eyledin
Aldın bergüzarı bilmem neyledin
Yapma bunu bana nolarsun güzel

Baharda çiçekler açılmış yeni
Ahmak mı sandın sevdiğim sen beni
Affedemem artık inan ki seni
Yapma bunu bana nolarsun güzel

Fazla hatır sayan oluyor harap
Adem olan insan olmalı turap
Kusurum günahım bilmem ne Yarab
Yapma bunu bana nolarsun güzel

İsmail'im söyler bilene sözden
Ne kötülük gördün güzelim bizden
Gönül ayrılmıyor bir türlü sizden
Yapma bunu bana nolarsun güzel

**-70-
NE DEYİM**

Ben bu derdi yıllar yılı çekerim
Kimse bilmez bu halimi nideyim

Yakup gibi gözlerimden dökerim
Akar gider sel misali ne deyim

Bülbül gibi gülden güle konamam
Çünkü Leylam yollarımı gözlüyor
Nolur dostlar ben garibi kınaman
Yanar yürek kebab oldu ne deyim

Ben garip bülbülüm sende bir çiçek
Ağlama nazlı yar sinem yareli
Gel aşkın dolusun beraber içek
Ağlar iki gözüm bana ne deyim

Bu ayrılık bize Mevla'dan haktır
Derdimin dermanı şahım var benim
İsmail onların ihsanı çoktur
Medet senden Haydar kime ne deyim

-71-

SEN KİMLERİN YARISIN

Arabadan indim kuyu başına
Hayret ettim suyuyunan taşına
Kurban olan gözüyünen kaşına
Söyle güzel sen kimlerin yarisin

Bülbül gibi döne döne öteyim
Bir gül olup bahçenizde biteyim
Kerem gibi yanıp ben de tüteyim
Söyle güzel sen kimlerin yarisin

Elinde tokacı kolları çemrek
Ak gerdanı boğmuş sırmalı gömlek
Çok mudur yiğide bu yolda ölmek?
Söyle güzel sen kimlerin yarisin

Elibol'um arabalar yürüdü
Yandı yürek kebab gibi eridi
Güzeller içinde o kız bir idi
Söyle güzel sen kimlerin yarisin

-72-

ARIYOR GÖNÜL

Leyla ismi vardır hep delip takma
Benim aradığım Leyla bulunmaz
Cehennem narına gel beni yakma
Hani Leylam derde arıyor gönül

Mecnun olup düştüm ben çöllere
Bülbül olup konsam gonca güllere
Seher vakti sorsam esen yellere
Hani Leylam derde arıyor gönül

Düştüm bu derde yanıyor içim
Bağışla günahım affeyle suçum
Yanıyorum Leylam ben için için
Hani Leylam derde arıyor gönül

Elibol'um Ferhat gibi dağları
Gonca güldür ak göğsünün bağları
Geçti Leylam şu ömrümün çağları
Hani Leylam derde arıyor gönül

-73-

GÖNÜL

Sakın nazlı yare demen halimi
Ahiret yoldaşı gonca gülüm
Gurbet elde Tanrım verme ölüm
Yaratan gözlesin nedeyim gönül

Derya kenarında balıklar yüzer
Gurbet elin kahrı gönlümü üzer
Pek küçük Cemal'im tosular gezer
Kokar burcu burcu nedeyim gönül

Ağlatmayın benim küçük Veli'mi
Perişan eylemen sefilim Ali'mi
Yine büktün zalim felek belimi
Yazılan yazıya nedeyim gönül
Dünya malı benim olsa neyerim
Bülbül gibi ah u figan eylerim
Ne haldedir benim garip Zeynel'im

Şu Hak'kın emrine nedeyim gönül

Elibol'um şu cihanı nidelim
Kâbe Beytullah'a niyaz edelim
Gel Kemal'im Hakk'a doğru gidelim
Emir Mevlanındır nedeyim gönül

-74-

GÖNÜL

Herkes göçün çekmiş gider yaylaya
Gezme bu çöllerde divane gönül
Bir dileğim vardır ulu Mevla'ya –
Bu derdime derman olursa gönül

Burcu burcu kokar yaylanın gülü
Bülbülüm ötmüyor yastadır dili
Boynu bükük kalmış lale sümbülü
Akar gözyaşlarım dinmiyor gönül

Öter göllerinde turnayı kazlar
Çağırır onları baharla yazlar
Aşıklar elinde ötüyor sazlar
Bir yerde durmayıp akıyor gönül
Güzeller durağı pınarın başı
Elâdır gözleri incidir diş
Mecnunun aşığı Leylâ'nın kaş
Hani Leylâ'm derde arıyor gönül

Ceylan olsam şu dağlarda gezerdim
Avcıyı görünce hile sezerdim
Yunus gibi derya derya yüzerdim
İsmail'e himmet olsa ey gönül

-75-

BENİ BENİ

Sen bilirsin Mevlam gel beni güldür
Gülün ahi zarı garip bülbüldür
Dertliyim derdimi ol Şaha bildir
Gel ağlatma güldür yâr beni beni

Şahan gibi döner neyleyim gökte
Aşk muhabbetin dolu yürekte
Yoktur güzelliğin huri melekte
Gel ağlatma güldür yâr beni beni

Yanıyor yüreğim ağlıyor gözüm
Yoksa hata bende çürüdü özüm
Olmuşum ben Mecnun ol şah'a sözüm
Gel ağlatma güldür yâr beni beni

Gezdim şu cihanı inan ki boştur
Koştur deli gönül boşuna koştur
Benim aradığım lâmelif kaştır
Gel ağlatma güldür yâr beni beni

İsmail'im söyler nedeyim yare
Divane gönlüm eyledi pare
Ne olur efendim derdime çare
Gel ağlatma güldür yâr beni beni

-76-

EYLEME BUNU

Girip has bahçeye gülleri derdin
Çekip hançerini sinemi deldin
Doldurup badeyi elime verdim
Seversen Mevla'yı eyleme bunu

Aldırdım elimden bir tek cananı
Çok yalvardım ama bilmez amanı
Zindan ettin bana köhne cihanı
Seversen Mevla'yı eyleme bunu

Gönül bahçesinde ırmaklar coşar
Aklı muhabbetin gönülde yaşar
Ferhat Şirin için dağları aşar
Seversen Mevla'yı eyleme bunu

Bak neler söyledi şu eller bize
Kulak ver cananım dinle bak söze

Yanıyor yüreğim döndü bir köze
Seversen Mevla'yı eyleme bunu

Kusur ile hatam var ise eğer
Yalan imiş cihan bilmezdim meğer
Gün gelir İsmail kefeni giyer
Seversen Mevla'yı eyleme bunu

-77-

ASKERDE

BİR KIZ İLE KARŞILAŞMA

Şu dağların başı ne yaman yüce
Sekiz gün yolum var gündüzle gece
Bir sualim vardır gitmesin güce
Söyle güzel bu ellere ne denir

Aşıp geldiğinde o çamlı beller
Açılmadı daha tomurcuk güller
Asker burasına Emirdağ derler
Var git garib oğlan sılana doğru

Emirdağ derler geldik eline
Bir evliya yatmış çamlı beline
Kurban olam güzel tatlı diline
Bir sualim daha vardır ey güzel

Nedir asker derdin ben de bileyim
Mendil alıp göz yaşlarını sileyim
Yoksa peşin sıra ben de geleyim
Var git gariboğlan sılana doğru

Sizler benim anam hemi de bacım
Döküldü başımda kalmadı, saçım
Eyledim bir hata affeyle suçum
Bir kaşı karaya benzettim güzel

Varol şık, Mevla sana eş olsun
Ayıranın iki gözü kor olsun
Türkmen kızı diler canın sağ olsun
Var git garib oğlan sılana doğru

-78-

HALLER PERİŞAN

Tazece açılmış güllerin hani
Yavarırım güzel unutma beni
İnan canım gibi severim seni
Çabuk gel sevgilim haller perişan

Yine deli gönül kaynayıp çoştu
Ararsam bulamam sen gibi dostu
Temeli mi serdin Avşar'a postu?
Çabuk gel sevgilim haller perişan

Özleminden bağrım yanık korkarım
Garip garip yollarına bakarım
Senin için şu dağları yakarım
Çabuk gel sevgilim haller perişan

İsmail yareli seni arıyor
Ateş düşmüş yürekleri yanıyor
Gönül durmaz daldan dala konuyor
Çabuk gel sevgilim haller perişan

-79-

VAR GİBİ

Aşka gelip şu gönlümü taşırdın
Düz ovada yolları mı şaşırдың
Acımadan şu dağları aşırдың
Benim sana bir ettiğim var gibi

Benim derdim erenlerin yoludur
Abu kevser kadehleri doludur
Ulu Mevla'm niçin beni unuttur?
Benim sana bir ettiğim var gibi

Deli gibi ben garibi şaşırдың
Aşk evinde şu gönlümü pişirdin
Eni sonu hastaneye düşürdün
Benim sana bir ettiğim var gibi

Her zamanda gelip bana çatarsın
Türlü türlü işkenceyi yaparsın

İster isen cehenneme atarsın
Benim sana bir ettiğim var gibi

Elibol'um niçin edersin nazı
Derdimi kalemle dökerim bazı
Derdirmedî bana baharı yazı
Benim sana bir ettiğim var gibi

-80-

MERHABA KÖYÜM

Ayrılmayın erenlerin yolundan
Kökümüz Türkmen'dir Türkler soyun-
dan
Vazgeçelim dedikodu huyundan
Benim köyüm cennet köyüm merhaba

Ceylan gezer ormanında dağında
Bülbül öter bahçesinde bağında
Ne haldeyiz şu özgürlük çağında
Benim köyüm cennet köyüm merhaba

Anıları çiçeklerde vızılar
Çayır çimen mor menekşe yazılar
Yaylalarda koyunları kuzular
Benim köyüm cennet köyüm merhaba

Tatlı olur sohbetimiz sözümüz
Yalancı dilimiz sahte özümüz
Kördür şu alemi görmez gözümüz
Benim köyüm cennet köyüm merhaba

Elden ele geçen mühürlü asa
Ali Yusuf Avcı Aygar'dan Musa
Doldur Elibol'um badeyi tasa
Benim köyüm cennet köyüm merhaba

-81-

DETLİ KÖYÜM

Ayıp olur komşularım
Doğru yolda yarışalım
Gelin dostlar barışalım
Benim köyüm detli köyüm

Seher vakti esen yeller
Domur domur gonca güller
İssız kalmış bizim eller
Benim köyüm detli köyüm

Kimi Erkuş kimi Ali
Hakim sensin yüce veli
Niçin bunlar böyle deli
Benim köyüm detli köyüm

Ahirinde vardır ölüm
Layık mıdır bize zulüm?
Yapman bunu nolur gülüm
Benim köyüm detli köyüm
Kalmayalım yolumuzdan
Destur aldık velimizden
Nere gidek köyümüzden
Benim köyüm detli köyüm

Doğan güneş aşan aylar
Elibol'um niçin ağlar
Size derim size baylar
Benim köyüm detli köyüm

-82-

DAVADAN

Bilmiyorum neler oldu bu köye
Dönüştük hepimiz zehirli böye
Kimimiz muhtardır kimimiz üye
Gelin vazgeçelim biz bu davadan

Söyletmeyin benim gibi deliyi
Severseniz Muhammedi Ali'yi
Yine inkar ettik Bektaş Veli'yi
Gelin vazgeçelim biz bu davadan

Edep erkan nerde sınırı aşman
Mü'minler mü'mine olur mu düşman?
Bu da gelir geçer oluruz pişman
Gelin vazgeçelim bir bu davadan

Elibol'um söyler yanıyor içim
Ben bilmiyorum ne idi suçum?
Çöküyor köyüm ah için için
Gelin vazgeçelim biz bu davadan

-83-

BÜLBÜL

Dertli dertli öter yanıktır bağı
Öter bencileyin vay garip garip
Bilmem ki yolunuz nereye doğru
Yoksa eşin kayıp ararsın bülbül

İsmail gibi derdiniz mi çoktur?
Uğra bir dostuna derdine baktır
Gönül yaresinin çaresi yoktur
Gitme yollar ıssız divane bülbül

-84-

GÜLE GÜLE

Unutma burda geçen sohbeti sözü
Gün gelirden belki anarsın bizi
İnan ki bizler severiz sizi
Hak selamet versin git güle güle

Üzümlü bağların dökmeden gazel
Garip bülbül gibi ötersin güzel
Bu şiiri yazdım inan ki özel
Biz garip sen yolcu git güle güle

İsmail'im söyler bu nasıl iştir
Bu ayda gidilmez boranlı kıştır
Ayrılmamız bize hayali düştür
Hayırlı yolculuk git güle güle

-85-

KİME GİDEYİM

Hekim gelmiş raporunu okuyor
Çiçeklerin burcu burcu kokuyor
Kızın yoktur sana eller bakıyor
Kader böyle Satı'm kime nedeyim

Ağlama nazlı yar nolursun yeter
Yareli şu bağırim dumanı tüter
Beni Mecnun'lardan eyledin beter
Kader böyle Satı'm kime nedeyim

Kadir Mevla böyle yazmış yazımız
Meler koyun nerde kaldı kuzumuz
Zahide mi oldu bizim kızımız?
Kader böyle Satı'm kime nedeyim

Makbule gelinin nurludur yüzü
Dilerim Mevla'dan ağlatmaz bizi
Kör olsun Elibol'um feleğin gözü
Kader böyle Satı'm kime nedeyim

-86-

AĞAM

Mecliste yerin var sohbetinde sözün
Ay ile güneşi andırır yüzün
Bilirim ol şaha bağlıdır özün
Pek derine dalma nolursun ağam

Tarikatın toprağına suyuna
Darılmışın dedelerin soyuna
Sakın gelme böyle kötü oyuna
Yorulup yollarda kalırsın ağam

Etme bu cefayı nolursun etme
Olur olmazların sözüne gitme
Sen bir ulu sultan oldun unutma
Mazlum Hüseyin'i hatırla ağam

İsminiz Mustafa haneniz Koçak
Gel erkanı yolu yeniden açak
Üşüme erenler yanıyor ocak
İkrarımız birdir bilirsın ağa

Kuldur İsmail'im yanıyor içim:
Affeyle kusurum bağışla suçum
Emsalinle otur cahilden kaçın
Sen daha alimsin nedeyim ağam

-87-

PAŞAM

Başımızda bir gün baykuşlar öter
Yeter insanoğlu ettiğin yeter
Görmedim cihanda sen gibi beter
Nolursun insafa gelmen mi paşam?

Kanatlanmış kuşlar gibi uçarsın
Erenler yolundan nere kaçarsın
Gönül bir Kâ'be'dir yara açarsın
Mimarını bulunmaz bilirsin paşam

Yeğenin Ali'nin sözleri acı
Yıkıldı çokların taht ile tacı
Ben ne bir hocayım ne de bir hacı
İnsafın kurusun nolursun paşam

İsmail'im söyler olur mu böyle?
Yalan mıyım paşam doğruyu söyle
Dinle bak sözüme merhamet eyle
Ben de bir insanım nolursun paşam

-88-

DOKTOR HANIM

Merhaba eyleyip hal hatır sordum
Pişman olup sonra kafama vurdum
Gönül yapam derken bir gönül kırdım
Ne dersin bu işe ey doktor hanım?

Şu garip sözlerin dokunur cana
Uykularda haram bu gece bana
Kusur hata bende nedeyim sana
Ne dersin bu işe ey doktor hanım?

Ayrılık dediğin zehirli oktur
Aşık olanların kusuru çoktur
Bilirim Övsevin emsali yoktur
Ne dersin bu işe ey doktor hanım?

Seher vakti rüzgar gibi estiler
İsmail'im inan sana küstüler

Selam vermez günaydını kestiler
Ne dersin bu işe ey doktor hanım?

-89-

HOCAM

Erenler darılmış bilmem ki neden
Koymuşum yoluna can ile beden
Olur mu sizlere haksızlık eden?
Kusurumuz nedir bilemem hocam

Aslınız büyüktür nesliniz temiz
Yenile tanıştık nolursun henüz
Deryalar deryası sen de bir deniz
Aslın Süleyman'dır unutma hocam

Gece gündüz şu dağları aşarken
Ya pir deyip şah'a doğru koşarken
Deryalar kabından kaba taşarken
Rehberim sen idin nedeyim hocam

İki oğlunuz var üçte kızınız
Yeni doğdu baharımız yazımız
Dilde muhabbet var elde sazımız
Bununda ustası sen idin hocam

Sefildir Elibol kıymayın bana
Fedadır bu canım kurbanım sana
Gülyüzlü şahamdır kıyar mı cana?
Hürmetin sonsuzdur nedeyim hocam

-90-

HOCAM

Fatıma'dır aslı nurludur yüzü
Tarihe maleden hocamdır bizi
Hürmetle anarım her daim sizi
Önderim sizsiniz sağ olun hocam

Yokuştan indirdin yolumu düze
Bir güneş doğdurdun karanlık öze
Nasıl dua etsem bilmem ki size
Önderim sizsiniz sağ olun hocam

Evimizin önü çimenli çayır
Ne yokuşum kaldı ne de bir bayır
Unutulmaz hocam yapılan hayır
Önderim sizsiniz sağ olun hocam

Ne mutlu dünyada eseri kalan
Ölüm bir gerçektir bedenim yalan
Yolda yorulur mu önderi olan
Önderim sizsiniz sağ olun hocam

Ben bir garip idim tuttu elimden
Size selam olsun seher yelinden
Elibol'um koymaz sizi dilinden
Önderim sizsiniz sağ olun hocam

-91-
HOCAM

Bilemem fikrini suratı asık
Yapma bu zulümü bize de yazık
Bunca yıldan sonra attığın kazık
Yakışmaz şanına şahsına hocam

İşe ve işçiye vermiyor selam
Sakin karşısında söyleme kelim
Nerde bu özgürlük bilemem elan
Bizlerde insanız nolorsun hocam

İşine gelmezse asıktır yüzü
Futbol topu gibi oynadın bizi
Hanımların hası bilirdim sizi
Yanılmışım meğer bilmedim hocam

Oldunuz milletin önüne direk
Tahsilini yanında hizmet de gerek
Bu gidişle nasıl menzile erek
Sahipsiz sürünüz ne dersin hocam

Şikayetim sana ey yüce atam
Tahsilli mi hep bu hizmeti yapan?
Gece gündüz demez nöbetin tutan
Zavallı gördüğün kullardır hocam

Baki kalmaz dünya sana ve bana
Bilirim hocamsın ne deyim sana
Deryalar sandalı çaldıkça yana
Kaptanı yok boştur ne deyim hocam

İsmail'im gece gündüz yelene
Canım kurban olsun halden bilene
Sonsuz hürmet etiketle gelene
Son sözüm bu sana de deyim hocam

-92-
MAHSUNİ

Kurban olam dostum elâ gözüne
Erenler nur vermiş senin yüzüne
Doyulmaz Mahsuni Şerif sözüne
Sazı güzel sözü güzel Mahsuni

Ne bulursan elin ile dilinden
Ben korkarım acı poyraz yelinden
Sen ayrılma erenlerin yolundan
Sazı güzel sözü güzel Mahsuni

Bilirim aslımız ağılar içer
Hak ve hakikatı erenler seçer
Diyardan diyara aşıklar göçer
Sazı güzel sözü güzel Mahsuni

İsmail'im inan senin kardeşin
Ahirinde telli sazdır yoldaşın
Neslim Ali olsun senin sırdaşın
Sazı güzel sözü güzel Mahsuni

-93-
ZAHMET
Beni neden heder eyledin Mehmet
Bunca yıl Avşar'a eyledin hizmet
Tecrüben kısaymış eyleme zahmet

Sevgim sonsuz sizin gibi yazara
Diri diri koydun bizi mezara
Gök gibi gürleyip sel gibi coştun

Senin bu fikrine vallahi şaştım
Köyümüze ilkokulu ben açtım

Sevgim sonsuz sizin gibi yazara
Diri diri koydun bizi mezara

Hakikatlar birer birer göçüyor
Yalın sözler gerçekleri biçiyor
Tüm hayatım kitabında geçiyor

Sevgim sonsuz sizin gibi yazara
Diri diri koydun bizi mezara

Affeyleyin beni bende böyleyim
Doğru sözün yeri yoktur neyleyim
Kitabında bari doğru söyleyim

Sevgim sonsuz sizin gibi yazara
Diri diri koydun bizi mezara

Neden böyle gerçekleri gizliyor
Sinsi sinsi yollarımı izliyor
Elibol'um hakikatı gözlüyor

Sevgim sonsuz sizin gibi yazara
Diri diri koydun bizi mezara

-94-

HALLERİM

Gel gönül dur dedim yine durmadın
Sefa sürüp bir gün bile görmedin
Geçti ömrün hala yuva kurmadın
Bilmem nasıl olur benim hallerim

Yine düştün sen bu gurbet ellere
Çayır çimen mor menekşe güllere
Eş olayım esip giden yellere
Bilmem nasıl olur benim hallerim

Kara talih gülmez oldu yüzüme
Dostlar dahi inanmıyor sözüme

Yalan dünya zindan oldu gözüme
Bilmem nasıl olur benim hallerim

Şu cihanda deli devre gezerim
Kah gönülde kah deryada yüzerim
Hayat zordur gün geçmiyor güzelim
Bilmem nasıl olur benim hallerim

İsmail'im yanma beyhude nare
Benden selam olsun o nazlı yare
Nolur şah-ı merdan derdime çare
Bilmem nasıl olur benim hallerim

-95-

TURNALAR

Gök yüzünde bölük bölük uçarsın
Avcı sanıp niçin benden kaçarsın
Susayınca suyu nerden içersin
Birde bizim ele konunturalar

Bir uğrak veresin Avşar eline
Benden selam eylen gonca gülüme
Acep görse acırmola halime
Bildirin halimi yare turnalar

Turnamın kanadı ak mı kara mı?
Hasta düştün kim saracak yara mı?
Acep ben de görürmüyüm sıla mı?
Bildirin halimi yare turnalar

Ölem dedim elde değil ölünmez
Önüm yüce dağlar sıla görünmez
Hasret kaldım gurbet elde durulmaz
Bildirin halimi yare turnalar

Burada sözlerim sona eriyor
Alçacık dağları duman bürüyor
Elibol'um şimdi yolda geliyor
Bir de yare müjde edin turnalar

-96-

SONUMUZ BİZİM

Zalim Felek neden böyle gülersin?
Halden bilmez bu adamı bilesin
Nolur Şah-ı Merdan çabuk gelesin
Bilmem nasıl olur sonumuz bizim

Aslı Süleyman'dır gerisi yalan
Var mıdır ol şahan yerini bulan
Dolan gariboğlu peşinde dolan
Bilmem nasıl olur sonumuz bizim

Soldurdun gülleri bülbül ötmüyor
Hiçbir sözün birbirini tutmuyor
Pişman olmuş bizi ayar etmiyor
Bilmem nasıl olur sonumuz bizim

Dilerim Mevla'dan yardım Ali'den
Destur aldım Hacı Bektaş Veli'den
Nolur hocam durma böyle geriden
Bilmem nasıl olur sonumuz bizim

Neyleyim şu cihan bozuktur bozuk
Eyvah bana hocam nedeyim yazık
Kalmadı Elibol bir lokma azık
Bilmem nasıl olur sonumuz bizim

-97-

SONUMUZ BİZİM

Boya vatandaşın gözünü boya
Dolmuşa para yok yürürüm yaya
Atladık çağları eriştik aya
Bilmem nasıl olur sonumuz bizim

Geliyor bayram yarını arife
Az kaldı ulaştık bize Merihe
Böyle çağı kayıt edin tarihe
Bilmem nasıl olur sonumuz bizim

Bakın vatandaşlar sohbeta söze
Nasıl çağ atlamak sorarım size

Yanıyor bu millet döndü bir köze
Bilmem nasıl olur sonumuz bizim

Konuşma İsmail çekerler dara
Bulunmaz merhemi azıyor yara
Varırsın doktora istiyor para
Bilmem nasıl olur sonumuz bizim

-98-

BİZİM

Bugünkü günümüz mutlu günümüz
Yayılsa şu aleme ünümüz
Ötsün bülbüller açılın gülümüz
Bahar bizim bülbül bizim gül bizim

Bin bir çiçek dolu Anadolumuz
İlim irfan bizim doğru yolumuz
Okumaktır kovan dolu balımız
Arı bizim kovan bizim bal bizim

Sen bize güneşin anıtta yatan
Seninle yükseldi bu güzel vatan
Canım sana kurban ey yüce Atan
Vatan bizim bayrak bizim ay bizim

Dokunma Elibol gönüle göze
Bütün cihan alem kardeşdir bize
El ele verip de bakarsak söze
İlim bizim irfan bizim yol bizim

-99-

ŞANLI ORDUMUZ

Başımda Ecevit karşımda Atam
Canım sana kurban ey şanlı vatan
Rum denen alçağı bir pula satan
Cihanın arslanı şanlı ordumuz

Hedef aldın Makaryos'un kaşından
Duman çıktı beş parmağın taşından
Türk ordusu kuvvet alır başından
Cihanın arslanı şanlı ordumuz

İsminiz Ecevit lakabın kara
Rumlara açtınız derin bir yara
Yunan denen haine geldi sıra
Cihanın arslanı şanlı ordumuz

Senelerdir bu davayı sürdüren
Kıbrıs halkın hürriyete erdiren
Amerika'ya türlü ders verdiren
Cihanın arslanı şanlı ordumuz

Az gelir size söylenen beyitler
Suikast kurmuşlar sana o itler
Tanrı Türk'e verir nice yiğitler
Cihanın arslanı şanlı ordumuz

İsmail'im övünür Atam seninle
Cephelerde beraberdin benimle
Karaoğlan'ı yetiştirdin elinle
Cihanın arslanı şanlı ordumuz

-100-

MOZAYİK

Bağladı kendine mozayik bizi
Dinliyorum gece gündüz ben sizi
Radyolar şahı milletin özü
Hayranım ben sana canım Mozayik

Erenler bülbüldür elinde sazı
Çayır çimen dolu baharı yazı
Derya gibi coşar ağlarım bazı
Hayranım ben sana canım Mozayik

Bu günü de gördük ne mutlu bize
Doyulmaz sizdeki sohbeta söze
Elibol'dan selam Mozayik size
Hayranım ben sana canım Mozayik

-101-

FELEK

Bilmem felek bana niçin dartıldın
Arslan olup karşımıza kuruldun

En sonunda yakamızdan sarıldın
Çekilmez bu derdin nedeyim felek

Yalvarırım sakın yıkma yuvamı
Saf ağzımda name ettim duamı
Önümüze gelen dağ mı ova mı?
Düz yerde yolu mu şaşırdın felek?

Çoğumuş dert ile gammım bilmedim
Çok çağırdım imdadıma gelmedin
Nasip olup gonca gülün demedim
Açılan gülleri soldurdun felek

İçin için bana yareler verdin
Nedir felek senin benimle derdin?
Ne kadar çok yazsam tükenmez derdim
Beni dert yüküne bağladın felek

Bunca kurallarına yardımcı duran
Bulunmaz düşenin haline soran
Elibol çevirdi kapıyı boran
Bu cevri cefalar yetmez mi felek?

-102-

FELEK

Şu alemi kendim gibi sanırdım
Aldanmışım meğer bilmedim felek
Her kim ne söylese ben de kanardım
Yanılmışım meğer bilmedim felek

Ben insanım ben doğruyum diyenler
Nerde hak adalet bilmem ki felek?
Işıklı dünyada kara giyenler
Şimdi doğru oldu nedeyim felek

Benim bu işlere aklım ermiyor
Gözümüz körümüz nedeyim felek
Ok değdi sineme yüzüm gülmüyor
Bu da benim kader nedeyim felek

Elibol'um yandı dostlar yoluna
Benim bu aklıma nedeyim felek
Nolur yol gösterin şaşkın kuluna
Yine suçlu benim nedeyim felek

-103-

FELEK

Var mı benim gibi bahtı karalı?
Her nereye varsam başım belalı
Açmayın bağırımı yürek yareli
Dargınım ben sana ey zalim felek

Bir figan düşürdün gönül evine
Gamı efkarımı artırdın yine
Ah çekerek parelendi bu sine
Dargınım ben sana ey zalim felek

Mürvet dedim bana nasip kılmadı
Gönül arzusunu yine bulmadı
Kesildi takatım derman kalmadı
Dargınım ben sana ey zalim felek

Delî gönül yine coştı çağladı
Engel olup kollarımı bağladı
Ah ettikçe ela gözler ağladı
Dargınım ben sana ey zalim felek

İsmail'im beyhude böyle yanma
Sana edenlere kalırdı sanma
Muhannet lokması bal işe banma
Dargınım ben sana ey zalim felek

-104-

FELEK

(kör olsun)

Zalim felek kör olsun senin gözün
Gönlümüz yastadır çürüdü özüm
Önüm yüce dağlar görmüyor gözüm
Yine ferman senin nedeyim felek

Attı kısmet bizi gurbet eline
Şu gönül hasrettir gonca gülüne
Bir haber sorayım seher yeline
Yine ferman senin nedeyim felek

Şu divane gönlüm neleyim naçar
Dostumun bağında bülbüller uçar
Ağlama nazlı yar bugünde geçer
Yine ferman senin nedeyim felek

Zalim gurbet bizi eyledi hasta
Geçmiyor günler gönlümüz yasta
Bülbül gibi bizi koydu kafeste
Yine ferman senin nedeyim felek

İsmail'im dertlidir ne bilir eller
Sararıp soluyor açılan güller
Benden selam eylen ey seher yeller
Yine ferman senin nedeyim felek

-105-

FELEK

Felek beni şu cihanda yeldirir
Ecel gelir bir gün olur öldürür
Mürvet bilen mazlumları güldürür
Yarem doksan dokuz yüz ettin felek

Kayıp erenlerdir kırklar yediler
Ali'm size gayet cömert dediler
Her nereye varsam sizi övdüler
Yarem doksan dokuz yüz ettin felek

Yazarım derdimi toprağa taşa
Ah u zarım kaldı o hilal kaşa
Gelmedik kalmadı bu garip başa
Yarem doksan dokuz yüz ettin felek

Şu cihanda gonca gülü derdiniz
Aşıklara abu kevser verdiniz
Yedi iklim dört bucağa erdiniz
Yarem doksan dokuz yüz ettin felek

Yarem pek derindir yok mudur tabip
Ol haydar-ı kerrar yetişe habip
İsmail'im bunca dertlere sahip
Yarem doksan dokuz yüzettin felek

-106-

KADERİN ELİNDEN

Yine kardeş sarpa çattı yolumuz
Nere gidem bu kaderin elinden
Felek kırdı kanadımız kolumuz
Nere gidem bu kaderin elinden?

Yolum düştü Ankara'nın eline
İras geldim deli yağmur seline
Yine vurdun felek kambur belime
Nere gidem bu kaderin elinden?

Hayran oldum Ankara'nın işine
Ne düşersin kahpe felek peşime
Gelip girdi bir gün benim düşüme
Nere gidem bu kaderin elinden?

Nur cemalin benziyordu Ali'ye
Nasip oldu benim gibi deliye
Çağırırım Hacı Bektaş Veli'ye
Nere gidem bu kaderin elinden?

İsmail'im niçin böyle söylersin
Bilmem bunda kime kahır eylersin
Vefasızdır şu cihanı neylersin
Nere gidem bu kaderin elinden?

-107-

GEZERİM

Giyinmiş gezerim akli karalı
Elim yetmez sıla bizden aralı
Açmayın bağrımı yürek yareli
Derdim içerimde ağlar gezerim

Kayıp ettim ben de baharı yazı
Yüzerdi gölünde ördeği kazı
Yüreğime koydun bir ince sızı
Derdim içerimde ağlar gezerim

Gönül bağı uğramıştır hasara
Deli miyim bilmiyorum bu sıra

Ayrı düştüm sizden kalman kusura
Derdim içerimde ağlar gezerim

Her ne gelir ise Mevla'dan haktır
Şu yalan dünyanın vefası yoktur
Feleğin hançeri zehirli oktur
Derdim içerimde ağlar gezerim

Kömür gözlüm niçin açtın aray
Sakın yıkma gönüldeki yuvayı
Hançerledin yürekteki yarayı
Derdim içerimde ağlar gezerim

Ben biçare garip halime bakın
Küçüktür yavrular ağlatman sakın
Burcu burcu geliyor ey sıla kokun
Derdim içerimde ağlar gezerim

Yağar yağmur yanaklarım ıslanır
Gün gelirde deli gönül uslanır
Elibol'um gurbet ele yaslanır
Derdim içerimde ağlar gezerim

-108-

BULUNMAZ OĞUL

Fırat'ım Fırat'ım aslan Fırat'ım
Şahan gibi döner avluda atın
Aslan pençelisin azgın suratın
Cihanda menendin bulunmaz oğul

Fırat suyu gibi çağlar akarsın
Dedem derde yollarıma bakarsın
Güller gibi burcu burcu kokarsın
Cihanda menendin bulunmaz oğul

Nolursun oğul darılma sen bana
Yazdım bu destanı yavrum ben sana
Deden kurban olsun sen gibi cana
Cihanda menendin bulunmaz oğul

-109-

OĞUL

Burcu burcu kokar garip elimiz
Üç nüfusa kaldık nerde gerimiz
Hepsi benim amma ille biriniz
Gönül arzuladı nedeyim oğul

Etme bu cefayı garip bülbüle
El atıp dolaştım kırmızı güle
Karıştı üçlerin göz yaşı sele
Bu da bizim kader nedeyim oğul

Yavrular hastadır çabuk gelesin
İsmail perişan halden bilesin
Postacı mektubu çabuk veresin
İnsaflı gönüle muhtacız oğul

-110-

GURBET

Ne diyeyim Ali'm ile Suna'ya
Yüce dağlar geldi girdi araya
Hazal Fırat için geldik buraya
Ne yaman zorumuş gurbet elleri

Burcu burcu kokar vatanım elim
Sevgi sevda Ezgi benim Zeynel'im
Yağar yağmurların akar sellerin
Ne yaman zorumuş gurbet elleri

Kemali Döneği arar gözlerim
Olca Müğüş Veli'm sizi özlerim
Kör olasın gurbet senin gözlerin
Ne yaman zorumuş gurbet elleri

Cemal'im yoldadır yoldaşın Ali
Benden selam eylen ey seher yeli
İsmail'im der ki olmuşum deli
Ne yaman zorumuş gurbet elleri

-111-

KARDEŞ

Bu benim kader mi neden bilemem
Uzaktır yollarım kıştır gelemem
Bülbül güle ağlar ben de gülemem
Yareye bir merhem saralım kardeş

Atamadım gönüldeki sızıyı
Meler koyun durmaz arar kuzuyu
Böyle yazmış felek bize yazıyı
Buna da bir çare bulalım kardeş

Ağlar gönül ağlar çilesi çoktur
Ne deyim Elibol'um çaresi yoktur
Dostun acı sözü zehirli oktur
Bu da bizim kader nedeyim kardeş

-112-

KARDEŞ

Ağacı pınarı yoktur köyümün
Gelin hep beraber olalım kardeş
Dünya yalnız zenginlerin değildir
Bir de biz şad olup gülelim kardeş

Yer altında sular çağlayıp akar
Mühendis uzmanı uzaktan bakar
Hastadır dümbelek yürekler yakar
Hep buna bir çare bulalım kardeş

Gururla şu benlik batırır bizi
Perişan haldedir gelini kızı
Susuzluktan öldü koyunla kuzu
Köyümüze bir su alalım kardeş

Büyüktür Avşar'ın şöhreti şanı
Yanar İsmail'in yüreği kanı
Olmayalım kötülerin kurbanı
Bir gerçek izden gidelim kardeş

-113-

KARDEŞ

Ne kardeş var ben de ne de bir bacı
Yıktılar başıma taht ile tacı
Günlerim geçiyor zehirden acı
Bu da benim kader nedeyim dostlar

İnsan birbirine oynar mı fasıl?
Kalmadı dostlarım temiz bir asıl
Bozuldu şu alem değişti nesil
Bu da benim kader nedeyim dostlar

Bozulmuş İsmail turuncu narı
Güller çiçek açmış içinde darı
Aradım bulmadım bir sadık yarı
Bu da benim kader nedeyim dostlar

-114-

NE OLACAĞIZ

Mayamızın aslı bir avuç toprak
Yeşerir ağaçta olursun yaprak
Beyhude yorulma ey gidi ahmak
Ney idik ne olduk ne olacağız

Bunca yıl yaşadı sultan Süleyman
Ahirinde o da dedi el aman
Yalandır şu dünya neyleyim aman
Ney idik ne olduk ne olacağız
Bozuktur şu alem gitmiyor hoş
Daha neler gelir bu garip başa
Elibol'um selam toprağa taş
Ney idik ne olduk ne olacağız

-115-

BEN NASIL EDEM

Kardeş derde gönül seni arzular
Bize mi yazılmış kara yazılar?
Baba diye meler körpe kuzular
Yitirdim kardeşi ben nasıl edem

Al kanları ılgıt ılgıt akıyor
Bu ayrılık ciğerimi yakıyor
Kardeş bana burcu burcu kokuyor
Yitirdim kardeşi ben nasıl edem?

Sarardı bahçemde kurudu gülüm
Yanıyor yüreğim dutuldu dilim
Olur mu Allah'ım ansızın ölüm?
Yitirdim kardeşi ben nasıl edem?

Elibol'ul söyler elinde sazı
Yanar kardeşinin çürüdü özü
Olmaz olsun felek bu kara yazı
Yitirdim kardeşi ben nasıl edem?

-116-

BENİ BENİ

Yine beni aldı gam ile keder
Bu ayrılık beni perişan eder
Herkes dostun almış gezmeye gider
Ne haldeyim dostum gör beni beni

Deli gönül yine oldu perişan
Ne mutlu dostuna yerip kavuşan
Gece gündüz aşk uğruna yarışan
Sarardı gül benzim gör beni beni

Beni yine halden hale düşürdün
Şu gönlümü aşk evinde pişirdin
Ne yapacağımı ben de şaşırdım
Perişan şu halim gör beni beni

Güler ağlar durmaz neden ağlarsın
Akan sular gibi durmaz çağlarsın
İsmail'e niçin gönül bağlarsın
Hasta düştüm artık gör beni beni

-117-

YAVRULAR

Gelin dostlar mezarımın başına
Dua edin toprağıma taşıma
Bakmaz mısın gözden akan yaşıma?
Ayrılık var hoşçakalın yavrular

Kaput dolu mağazalar çarşılar
Ecel gelmiş bizi nasıl karşılar

Hakkınızı helal edin komşular
Ayrılık var hoşça kalın yavrular

Geldim gidiyorum yanıyor içim
Elibol'um der ki ben de bir hiçim
Günümüz tamamdır kefeni biçin
Ayrılık var hoşça kalın yavrular

**-118-
HÜSEYİN**

Akıl dolu derdim boşumuş kafa
Beyhude yorulma gelemem affa
Böyle insanlarda olur mu vefa?
Yakışmaz bu sözler sana Hüseyin

Şahin yüksek uçar konar mı düze?
Emmilik böyle mi sorarım size
Bunca hakareti eyledin bize
Yakışmaz bu sözler sana Hüseyin

İnsanlık bu mudur perdesiz yüzün?
Bal olsun dillerin çürüsün özün
İsmail'im der ki ademe sözüm
Yakışmaz bu sözler sana Hüseyin

**-119-
DEĞERLİ KIZLARIMIZA SON
HATIRAM**

Neden kızlarımız unuttu bizi
İnanın yavrular özledik sizi
Yanıyor şu bağrım sönmüyor közü
Gözlerim yollarda hani Fadime'm
Sular gibi berrak goncadır gülü
Ağlar iki gözüm olmuş deli
Selam olsun bizden ey seher yeli
Gözlerim yollarda hani Fadime'm

Deli gönül okur aktan karadan
Nice günler geçti bilmem aradan

Yalvarırım sana ulu yaradan
Gözlerim yollarda hani Reyhan'ım

Elibol'um neyler taht ile tacı
Yaralı şu bağrım merhemî acı
Esti sam yelleri ağardı saç
Gözlerim yollarda hani Reyhan'ım

DİPNOTLAR

- 1-Jean Paul Roux, Türklerin ve Moğolların Eski Dini, Çev: Aykut Kazancıgil, İst. 1994, s. 22;
- Fuat Köprülü, Türk Edebiyat Tarihi, ist., 1981, s. 71
- 2-Umay Günay: Aşık Tarzı şiir Geleneği ve Rüya Motifi, Ankara 1986 Syf: 13-14
- 3-a.g.e., s.15
- 4-a.g.e., s.113
- 5-Şükrü Elçin, Türk edebiyatında Tabiat, Ankara 1993 Syf: 80-81
- 6-Ahsen Turan, "Yaşayan Aşık İsmail Elibol" Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, BAHAR 99, Sayı 9, s. 37
- 7-Dr. M.Öcal Oğuz, Yozgatlı Halk Şairi Nâzî, Ankara 1992 Syf: 47
- 8-Doğan Kaya, Edebi Yönü ile Sefil Selimi, Milli Folklor, Bahar 25, 1995, s. 71
- 9-A. Turan, a.g.makale., 38
- 10-a.g.m., s. 38
- 11-a.e., s.39
- 12-İbrahim Canan, Kütüb-i Sitte, C. 12, İst., Tarihsiz., s.290
- 13-Ethem Cebecioğlu, Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, Ank. 1997, s. 363
- 14-a.g.e., s.754,755
- 15-a.g.e. s.579
- 16- a.g.e., s.562,563